OVIDE — PONTIQUES (3196 vers)

Bruto

P1_1

Naso Tomitanae jam non novus incola terrae
     hoc tibi de Getico litore mittit opus.
Si vacat, hospitio peregrinos, Brute, libellos
     excipe dumque aliquo, quolibet abde modo.
Publica non audent intra monimenta venire,
     ne suus hoc illis clauserit auctor iter.
A, quotiens dixi : "Certe nil turpe docetis,
     ite, patet castis versibus ille locus."
Non tamen accedunt, sed, ut aspicis ipse, latere
     sub lare privato tutius esse putant.
Quaeris ubi hos possis nullo componere laeso ?
     Qua steterant Artes, pars vacat illa tibi.
Quid veniant novitate roges fortasse sub ipsa.
     Accipe quodcumque est, dummodo non sit amor.
Invenies, quamvis non est miserabilis index,
     non minus hoc illo triste quod ante dedi.
Rebus idem titulo differt, et epistula cui sit
     non occultato nomine missa docet.
Nec vos hoc vultis, sed nec prohibere potestis
     Musaque ad invitos officiosa venit.
Quicquid id est, adjunge meis ; nihil inpedit ortos
     exule servatis legibus Urbe frui.
Quod metuas non est : Antoni scripta leguntur
     doctus et in promptu scrinia Brutus habet.
Nec me nominibus furiosus confero tantis :
     saeva deos contra non tamen arma tuli.
Denique Caesareo, quod non desiderat ipse,
     non caret e nostris ullus honore liber.
Si dubitas de me, laudes admitte deorum
     et carmen dempto nomine sume meum.
Adjuvat in bello pacatae ramus olivae
     proderit auctorem pacis habere nihil ?
Cum foret Aeneae cervix subjecta parenti,
     dicitur ipsa viro flamma dedisse viam.
Fert liber Aeneaden, et non iter omne patebit ?
     At patriae pater hic, ipsius ille fuit.
Ecquis ita est audax ut limine cogat abire
     jactantem Pharia tinnula sistra manu ?
Ante deum Matrem cornu tibicen adunco
     cum canit, exiguae quis stipis aera negat ?
Scimus ab imperio fieri nil tale Dianae ;
     unde tamen vivat vaticinator habet.
Ipsa movent animos superorum numina nostros
     turpe nec est tali credulitate capi.
En, ego pro sistro Phrygiique foramine buxi
     gentis Iuleae nomina sancta fero.
Vaticinor moneoque : locum date sacra ferenti ;
     non mihi, sed magno poscitur ille deo,

49 nec, quia vel merui vel sensi principis iram,
50 a nobis ipsum nolle putate coli.
51 Vidi ego linigerae numen violasse fatentem
52 Isidis Isiacos ante sedere focos.
53 Alter ob huic similem privatus lumine culpam
54 clamabat media se meruisse via.
55 Talia caelestes fieri praeconia gaudent,
56 ut sua quid valeant numina teste probent.
57 Saepe levant poenas ereptaque lumina reddunt,
58 cum bene peccati paenituisse vident.
59 Paenitet, o ! si quid miserorum creditur ulli,
60 paenitet et facto torqueor ipse meo.
61 Cumque sit exilium, magis est mihi culpa dolori
62 estque pati poenam quam meruisse minus.
63 Ut mihi di faveant, quibus est manifestior ipse,
64 poena potest demi, culpa perennis erit.
65 Mors faciet certe ne sim, cum venerit, exul ;
66 ne non peccarim mors quoque non faciet.
67 Non igitur mirum, si mens mea tabida facta
68 de nive manantis more liquescit aquae.
69 Estur ut occulta vitiata teredine navis,
70 aequorei scopulos ut cavat unda salis,
71 roditur ut scabra positum rubigine ferrum,
72 conditus ut tineae carpitur ore liber,
73 sic mea perpetuos curarum pectora morsus,
74 fine quibus nullo conficiantur, habent.
75 Nec prius hi mentem stimuli quam vita relinquet
76 quique dolet citius quam dolor ipse cadet.
77 Hoc mihi si superi, quorum sumus omnia, credent,
78 forsitan exigua dignus habebor ope,
79 inque locum Scythico vacuum mutabor ab arcu.
80 Plus isto duri si precer oris ero.

Fabio Maximo

P1_2 v.1 Maxime, qui tanti mensuram nominis inples
2 et geminas animi nobilitate genus,
3 qui nasci ut posses, quamvis cecidere trecenti,
4 non omnis Fabios abstulit una dies,
5 forsitan haec a quo mittatur epistula quaeras,
6 quisque loquar tecum certior esse velis.
7 Ei mihi ! quid faciam ? Vereor ne nomine lecto
8 durus et aversa cetera mente legas !
9 Videris ! Audebo tibi me scripsisse fateri
10 (Lacune)
11 qui, cum me poena dignum graviore fuisse
12 confiteor, possum vix graviora pati.
13 Hostibus in mediis interque pericula versor,
14 tamquam cum patria pax sit adempta mihi.
15 Qui, mortis saevo geminent ut vulnere causas,
16 omnia vipereo spicula felle linunt.
17 His eques instructus perterrita moenia lustrat
18 more lupi clausas circumeuntis oves,
19 at semel intentus nervo levis arcus equino
20 vincula semper habens inresoluta manet ;
21 tecta rigent fixis veluti velata sagittis

portaque vix firma submovet arma sera.
Adde loci faciem nec fronde nec arbore tecti
et quod iners hiemi continuatur hiems.
Hic me pugnantem cum frigore cumque sagittis
cumque meo fato quarta fatigat hiems.
Fine carent lacrimae, nisi cum stupor obstitit illis
et similis morti pectora torpor habet.
Felicem Nioben, quamvis tot funera vidit,
quae posuit sensum saxea facta mali !
Vos quoque felices, quarum clamantia fratrem
cortice velavit populus ora novo !
Ille ego sum lignum qui non admittar in ullum ;
ille ego sum frustra qui lapis esse velim.
Ipsa Medusa oculis veniat licet obvia nostris,
amittet vires ipsa Medusa suas.
Vivimus ut numquam sensu careamus amaro,
et gravior longa fit mea poena mora.
Sic inconsumptum Tityi semperque renascens
non perit, ut possit saepe perire, jecur.
At, puto, cum requies medicinaque publica curae
somnus adest, solitis nox venit orba malis.
Somnia me terrent veros imitantia casus
et vigilant sensus in mea damna mei.
Aut ego Sarmaticas videor vitare sagittas
aut dare captivas ad fera vincla manus
aut, ubi decipior melioris imagine somni,
aspicio patriae tecta relicta meae
et modo vobiscum, quos sum veneratus, amici,
et modo cum cara conjuge multa loquor.
Sic ubi percepta est brevis et non vera voluptas,
pejor ab admonitu fit status iste boni.
Sive dies igitur caput hoc miserabile cernit,
sive pruinosi Noctis aguntur equi,
sic mea perpetuis liquefiunt pectora curis,
ignibus admotis ut nova cera solet.
Saepe precor mortem, mortem quoque deprecor idem,
ne mea Sarmaticum contegat ossa solum.
Cum subit Augusti quae sit clementia credo
mollia naufragiis litora posse dari.
Cum video quam sint mea fata tenacia, frangor
spesque levis magno victa timore cadit,
nec tamen ulterius quicquam sperove precorve
quam male mutato posse carere loco.
Aut hoc aut nihil est pro me temptare modeste
gratia quod salvo vestra pudore queat.
Suscipe, Romanae facundia, Maxime, linguae
difficilis causae mite patrocinium.
Est mala, confiteor, sed te bona fiet agente :
lenia pro misera fac modo verba fuga.
Nescit enim Caesar, quamvis deus omnia norit,
ultimus hic qua sit condicione locus.
Magna tenent illud numen molimina rerum,
haec est caelesti pectore cura minor,
nec vacat in qua sint positi regione Tomitae
quaerere - finitimo vix loca nota Getae -
aut quid Sauromatae faciant, quid Iazyges acres
cultaque Oresteae Taurica terra deae
quaeque aliae gentes, ubi frigore constitit Hister,

dura meant celeri terga per amnis equo.
Maxima pars hominum nec te, pulcherrima, curat,
Roma, nec Ausonii militis arma timet.
Dant illis animos arcus plenaeque pharetrae
quamque libet longis cursibus aptus equus
quodque sitim didicere diu tolerare famemque
quodque sequens nullas hostis habebit aquas.
Ira viri mitis non me misisset in istam,
si satis haec illi nota fuisset humus.
Nec me nec quemquam Romanum gaudet ab hoste
meque minus, vitam cui dabat ipse, capi.
Noluit, ut poterat, minimo me perdere nutu :
nil opus est ullis in mea fata Getis.
Sed neque cur morerer quicquam mihi comperit actum,
et minus infestus quam fuit esse potest.
Tunc quoque nil fecit, nisi quod facere ipse coegi ;
paene etiam merito parcior ira meo est.
Di faciant igitur, quorum justissimus ipse est,
alma nihil majus Caesare terra ferat.
Utque diu sub eo, sic sit sub Caesare terra
perque manus hujus tradita gentis eat.
At tu tam placido quam nos quoque sensimus illum
judice pro lacrimis ora resolve meis.
Non petito ut bene sit, sed uti male tutius utque
exilium saevo distet ab hoste meum,
quamque dedere mihi praesentia numina vitam,
non adimat stricto squalidus ense Getes,
denique, si moriar, subeam pacatius arvum
ossa nec a Scythica nostra premantur humo
nec male compositos, ut scilicet exule dignum,
Bistonii cineres ungula pulset equi,
et ne, si superest aliquis post funera sensus,
terreat et manes Sarmatis umbra meos.
Caesaris haec animum poterant audita movere,
Maxime, movissent si tamen ante tuum.
Vox, precor, Augustas pro me tua molliat aures,
auxilio trepidis quae solet esse reis,
adsuetaque tibi doctae dulcedine linguae
aequandi superis pectora flecte viri.
Non tibi Theromedon crudusque rogabitur Atreus
quique suis homines pabula fecit equis,
sed piger ad poenas princeps, ad praemia velox,
quique dolet, quotiens cogitur, esse ferox,
qui vicit semper, victis ut parcere posset,
clausit et aeterna civica bella sera,
multa metu poenae, poena qui pauca coercet,
et jacit invita fulmina rara manu.
Ergo tam placidas orator missus ad aures
ut propior patriae sit fuga nostra roga.
Ille ego sum qui te colui, quem festa solebat
inter convivas mensa videre tuos,
ille ego qui duxi vestros Hymenaeon ad ignes
et cecini fausto carmina digna toro,
cujus te solitum memini laudare libellos
exceptis domino qui nocuere suo,
cui tua nonnumquam miranti scripta legebas,
ille ego de vestra cui data nupta domo est.
Hanc probat et primo dilectam semper ab aevo

est inter comites Marcia censa suas
inque suis habuit matertera Caesaris ante ;
quarum judicio si qua probata, proba est.
Ipsa sua melior fama laudantibus istis
Claudia divina non eguisset ope.
Nos quoque praeteritos sine labe peregimus annos :
proxima pars vitae transilienda meae.
Sed de me ut sileam, conjunx mea sarcina vestra est :
non potes hanc salva dissimulare fide.
Confugit haec ad vos, vestras amplectitur aras
(jure venit cultos ad sibi quisque deos)
flensque rogat precibus lenito Caesare vestris
busta sui fiant ut propiora viri.

Rufino

P1_3

Hanc tibi Naso tuus mittit, Rufine, salutem,
qui miser est, ulli si suus esse potest.
Reddita confusae nuper solacia menti
auxilium nostris spemque tulere malis.
Utque Machaoniis Poeantius artibus heros
lenito medicam vulnere sensit opem,
sic ego mente jacens et acerbo saucius ictu
admonitu coepi fortior esse tuo
et jam deficiens sic ad tua verba revixi,
ut solet infuso vena redire mero.
Non tamen exhibuit tantas facundia vires
ut mea sint dictis pectora sana tuis.
Ut multum demas nostrae de gurgite curae,
non minus exhausto quod superabit erit.
Tempore ducetur longo fortasse cicatrix :
horrent admotas vulnera cruda manus.
Non est in medico semper relevetur ut aeger :
interdum docta plus valet arte malum.
Cernis ut e molli sanguis pulmone remissus
ad Stygias certo limite ducat aquas.
Adferat ipse licet sacras Epidaurius herbas,
sanabit nulla vulnera cordis ope.
Tollere nodosam nescit medicina podagram
nec formidatis auxiliatur aquis.
Cura quoque interdum nulla medicabilis arte
aut, ut sit, longa est extenuanda mora.
Cum bene firmarunt animum praecepta jacentem
sumptaque sunt nobis pectoris arma tui,
rursus amor patriae ratione valentior omni
quod tua fecerunt scripta retexit opus.
Sive pium vis hoc, seu vis muliebre vocari,
confiteor misero molle cor esse mihi.
Non dubia est Ithaci prudentia, sed tamen optat
fumum de patriis posse videre focis.
Nescio qua natale solum dulcedine cunctos
ducit et inmemores non sinit esse sui.
Quid melius Roma ? Scythico quid frigore pejus ?
Huc tamen ex ista barbarus urbe fugit.
Cum bene sit clausae cavea Pandione natae,
nititur in silvas illa redire suas.

Adsuetos tauri saltus, adsueta leones
(nec feritas illos inpedit) antra petunt.
Tu tamen exilii morsus e pectore nostro
fomentis speras cedere posse tuis.
Effice vos ipsi ne tam mihi sitis amandi,
talibus ut levius sit caruisse malum.
At, puto, qua genitus fueram tellure carenti
in tamen humano contigit esse loco :
orbis in extremi jaceo desertus harenis,
fert ubi perpetuas obruta terra nives.
Non ager hic pomum, non dulces educat uvas,
non salices ripa, robora monte virent.
Neve fretum laudes terra magis, aequora semper
ventorum rabie solibus orba tument.
Quocumque aspicias, campi cultore carentes
vastaque quae nemo vindicat arva jacent.
Hostis adest dextra laevaque a parte timendus
vicinoque metu terret utrumque latus :
altera Bistonias pars est sensura sarisas,
altera Sarmatica spicula missa manu.
I nunc et veterum nobis exempla virorum
qui forti casum mente tulere refer
et grave magnanimi robur mirare Rutili
non usi reditus condicione dati.
Zmyrna virum tenuit, non Pontus et hostica tellus,
paene minus nullo Zmyrna petenda loco.
Non doluit patria Cynicus procul esse Sinopeus,
legit enim sedes, Attica terra, tuas.
Arma Neoclides qui Persica contudit armis
Argolica primam sensit in urbe fugam.
Pulsus Aristides patria Lacedaemona fugit,
inter quas dubium quae prior esset erat.
Caede puer facta Patroclus Opunta reliquit
Thessalicamque adiit hospes Achillis humum.
Exul ab Haemonia Pirenida cessit ad undam
quo duce trabs Colcha sacra cucurrit aqua.
Liquit Agenorides Sidonia moenia Cadmus,
poneret ut muros in meliore loco.
Venit ad Adrastum Tydeus Calydone fugatus
et Teucrum Veneri grata recepit humus.
Quid referam veteres Romanae gentis, apud quos
exulibus tellus ultima Tibur erat ?
Persequar ut cunctos, nulli datus omnibus aevis
tam procul a patria est horridiorve locus.
Quo magis ignoscat sapientia vestra dolenti :
quae facit ex dictis, non ita multa, tuis.
Nec tamen infitior, si possint nostra coire
vulnera, praeceptis posse coire tuis.
Sed vereor, ne me frustra servare labores
nec juver admota perditus aeger ope,
nec loquor hoc quia sit major prudentia nobis,
sed sum quam medico notior ipse mihi.
Ut tamen hoc ita sit, munus tua grande voluntas
ad me pervenit consuliturque boni.

Uxori

P1_4

Jam mihi deterior canis aspergitur aetas
jamque meos vultus ruga senilis arat,
jam vigor et quasso languent in corpore vires
nec juveni lusus qui placuere juvant
nec, si me subito videas, agnoscere possis,
aetatis facta est tanta ruina meae.
Confiteor facere hoc annos, sed et altera causa est,
anxietas animi continuusque labor ;
nam mea per longos si quis mala digerat annos,
crede mihi, Pylio Nestore major ero.
Cernis ut in duris (et quid bove firmius ?) arvis
fortia taurorum corpora frangat opus.
Quae numquam vacuo solita est cessare novali
fructibus adsiduis lassa senescit humus.
Occidet, ad circi si quis certamina semper
non intermissis cursibus ibit equus.
Firma sit illa licet, solvetur in aequore navis
quae numquam liquidis sicca carebit aquis.
Me quoque debilitat series inmensa malorum
ante meum tempus cogit et esse senem.
Otia corpus alunt, animus quoque pascitur illis,
inmodicus contra carpit utrumque labor.
Aspice, in has partis quod venerit Aesone natus,
quam laudem a sera posteritate ferat.
At labor illius nostro leviorque minorque est,
si modo non verum nomina magna premunt.
Ille est in Pontum Pelia mittente profectus
qui vix Thessaliae fine timendus erat :
caesaris ira mihi nocuit, quem solis ab ortu
solis ad occasus utraque terra tremit.
Junctior Haemonia est Ponto quam Roma Sinistro
et brevius quam nos ille peregit iter.
Ille habuit comites primos telluris Achivae,
at nostram cuncti destituere fugam.
Nos fragili ligno vastum sulcavimus aequor,
quae tulit Aesoniden, densa carina fuit.
Nec mihi Tiphys erat rector nec Agenore natus
quas fugerem docuit quas sequererque vias.
Illum tutata est cum Pallade regia Juno :
defendere meum numina nulla caput.
Illum furtivae juvere Cupidinis artes
quas a me vellem non didicisset amor.
Ille domum rediit, nos his moriemur in arvis,
perstiterit laesi si gravis ira dei.
Durius est igitur nostrum, fidissima conjunx,
illo quod subiit Aesone natus opus.
Te quoque, quam juvenem discedens Urbe reliqui,
credibile est nostris insenuisse malis.
O ! ego (di faciant !) talem te cernere possim,
caraque mutatis oscula ferre comis
amplectique meis corpus non pingue lacertis
et "Gracile hoc fecit, dicere, cura mei"
et narrare meos flenti flens ipse labores
sperato numquam conloquioque frui
turaque Caesaribus cum conjuge Caesare digna,
dis veris, memori debita ferre manu !

57 Memnonis hanc utinam, lenito principe, mater
58 quam primum roseo provocet ore diem !

Cottae Maximo

P1_5 v.1 Ille tuos quondam non ultimus inter amicos
2 ut sua verba legas, Maxime, Naso rogat,
3 in quibus ingenium desiste requirere nostrum,
4 nescius exilii ne videare mei.
5 Cernis ut ignavum corrumpant otia corpus,
6 ut capiant vitium, ni moveantur, aquae.
7 Et mihi si quis erat ducendi carminis usus,
8 deficit estque minor factus inerte situ.
9 Haec quoque quae legitis, si quid mihi, Maxime, credis,
10 scribimus invita vixque coacta manu.
11 Non libet in talis animum contendere curas
12 nec venit ad duros Musa vocata Getas.
13 Ut tamen ipse vides, luctor deducere versum,
14 sed non fit fato mollior ille meo.
15 Cum relego, scripsisse pudet, quia plurima cerno
16 me quoque, qui feci, judice digna lini.
17 Nec tamen emendo ; labor hic quam scribere major
18 mensque pati durum sustinet aegra nihil.
19 Scilicet incipiam lima mordacius uti
20 et sub judicium singula verba vocem.
21 Torquet enim fortuna parum, nisi Lixus in Hebrum
22 confluat et frondes Alpibus addat Atho.
23 Parcendum est animo miserabile vulnus habenti :
24 subducunt oneri colla perusta boves.
25 At, puto, fructus adest, justissima causa laborum,
26 et sata cum multo fenore reddit ager.
27 Tempus ad hoc nobis, repetas licet omnia, nullum
28 profuit (atque utinam non nocuisset !) - opus.
29 Cur igitur scribam miraris. Miror et ipse
30 et tecum quaero saepe quid inde petam.
31 An populus vere sanos negat esse poetas
32 sumque fides hujus maxima vocis ego
33 qui, sterili totiens cum sim deceptus ab arvo,
34 damnosa persto condere semen humo ?
35 Scilicet est cupidus studiorum quisque suorum
36 tempus et adsueta ponere in arte juvat.
37 Saucius ejurat pugnam gladiator et idem
38 inmemor antiqui vulneris arma capit.
39 Nil sibi cum pelagi dicit fore naufragus undis
40 et ducit remos qua modo navit aqua.
41 Sic ego constanter studium non utile servo
42 et repeto nollem quas coluisse deas.
43 Quid potius faciam ? Non sum qui segnia ducam
44 otia : mors nobis tempus habetur iners.
45 Nec juvat in lucem nimio marcescere vino
46 nec tenet incertas alea blanda manus.
47 Cum dedimus somno quas corpus postulat horas,
48 quo ponam vigilans tempora longa modo ?
49 Moris an oblitus patrii contendere discam
50 Sarmaticos arcus et trahar arte loci ?
51 Hoc quoque me studium prohibent adsumere vires
52 mensque magis gracili corpore nostra valet.

Cum bene quaesieris quid agam, magis utile nil est
artibus his quae nil utilitatis habent.
Consequor ex illis casus oblivia nostri :
hanc messem satis est si mea reddit humus.
Gloria vos acuat ; vos, ut recitata probentur
carmina, Pieriis invigilate choris.
Quod venit ex facili satis est componere nobis,
et nimis intenti causa laboris abest.
Cur ego sollicita poliam mea carmina cura ?
An verear ne non adprobet illa Getes ?
Forsitan audacter faciam, sed glorior Histrum
ingenio nullum majus habere meo.
Hoc ubi vivendum est, satis est, si consequor arvo,
inter inhumanos esse poeta Getas.
Quo mihi diversum fama contendere in orbem ?
Quem fortuna dedit, Roma sit ille locus.
Hoc mea contenta est infelix Musa theatro.
Hoc merui, magni sic voluere dei.
Nec reor hinc istuc nostris iter esse libellis
quo Boreas penna deficiente venit.
Dividimur caelo quaeque est procul urbe Quirini
aspicit hirsutos comminus ursa Getas.
Per tantum terrae, tot aquas vix credere possum
indicium studii transiluisse mei.
Finge legi, quodque est mirabile, finge placere :
auctorem certe res juvat ista nihil.
Quid tibi, si calidae, prosit, laudere Syenae
aut ubi Taprobanen Indica tingit aqua ?
Altius ire libet ? Si te distantia longe
Pleiadum laudent signa, quid inde feras ?
Sed neque pervenio scriptis mediocribus istuc
famaque cum domino fugit ab Urbe suo,
vosque, quibus perii, tunc cum mea fama sepulta est,
nunc quoque de nostra morte tacere reor.

Graecino

P1_6

Ecquid, ut audisti - nam te diversa tenebat
terra - meos casus, cor tibi triste fuit ?
Dissimules metuasque licet, Graecine, fateri,
si bene te novi, triste fuisse liquet.
Non cadit in mores feritas inamabilis istos
nec minus a studiis dissidet illa tuis.
Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
pectora mollescunt asperitasque fugit ;
nec quisquam meliore fide complectitur illas,
qua sinit officium militiaeque labor.
Certe ego cum primum potui sentire quid essem,
- nam fuit attonito mens mea nulla diu -
hoc quoque fortunam sensi quod amicus abesses,
qui mihi praesidium grande futurus eras.
Tecum tunc aberant aegrae solacia mentis
magnaque pars animi consiliique mei.
At nunc, quod superest, fer opem, precor, eminus unam
adloquioque juva pectora nostra tuo,
quae, non mendaci si quicquam credis amico,

stulta magis dici quam scelerata decet.
Nec breve nec tutum peccati quae sit origo
scribere : tractari vulnera nostra timent.
Qualicumque modo mihi sunt ea facta, rogare
desine ; non agites, si qua coire velis.
Quidquid id est, ut non facinus, sic culpa vocanda est :
omnis an in magnos culpa deos scelus est ?
Spes igitur menti poenae, Graecine, levandae
non est ex toto nulla relicta meae.
Haec dea, cum fugerent sceleratas numina terras,
in dis invisa sola remansit humo.
Haec facit ut vivat fossor quoque compede vinctus
liberaque a ferro crura futura putet.
Haec facit ut, videat cum terras undique nullas,
naufragus in mediis brachia jactet aquis.
Saepe aliquem sollers medicorum cura reliquit
nec spes huic vena deficiente cadit.
Carcere dicuntur clausi sperare salutem
atque aliquis pendens in cruce vota facit.
Haec dea quam multos laqueo sua colla ligantis
non est proposita passa perire nece.
Me quoque conantem gladio finire dolorem
arguit injecta continuitque manu :
"Quid" que "facis ? lacrimis opus est, non sanguine", dixit,
"saepe per has flecti principis ira solet".
Quamvis est igitur meritis indebita nostris,
magna tamen spes est in bonitate dei.
Qui ne difficilis mihi sit, Graecine, precare
confer et in votum tu quoque verba meum.
Inque Tomitana jaceam tumulatus harena,
si te non nobis ista vovere liquet.
Nam prius incipient turris vitare columbae,
antra ferae, pecudes gramina, mergus aquas
quam male se praestet veteri Graecinus amico.
Non ita sunt fatis omnia versa meis.

Messalino

P1_7
Littera pro verbis tibi, Messaline, salutem
quam legis a saevis attulit usque Getis.
Indicat auctorem locus ? An nisi nomine lecto
haec me Nasonem scribere verba latet ?
Ecquis in extremo positus jacet orbe tuorum,
me tamen excepto, qui precor esse tuus ?
Di procul a cunctis qui te venerantur amantque
hujus notitiam gentis habere velint.
Nos satis est inter glaciem Scythicasque sagittas
vivere, si vita est mortis habenda genus.
Nos premat aut bello tellus aut frigore caelum
truxque Getes armis, grandine pugnet hiems,
nos habeat regio nec pomo feta nec uvis
et cujus nullum cesset ab hoste latus.
Cetera sit sospes cultorum turba tuorum,
in quibus, ut populo, pars ego parva fui.
Me miserum, si tu verbis offenderis istis
nosque negas ulla parte fuisse tuos !

Idque sit ut verum, mentito ignoscere debes.
Nil demit laudi gloria nostra tuae.
Quis se Caesaribus notus non fingit amicum ?
Da veniam fasso, tu mihi Caesar eras.
Nec tamen inrumpo quo non licet ire satisque est
atria si nobis non patuisse negas.
Utque tibi fuerit mecum nihil amplius, uno
nempe salutaris quam prius ore minus.
Nec tuus est genitor nos infitiatus amicos,
hortator studii causaque faxque mei,
cui nos et lacrimas, supremum in funere munus,
et dedimus medio scripta canenda foro.
Adde quod est frater, tanto tibi junctus amore
quantus in Atridis Tyndaridisque fuit :
is me nec comitem nec dedignatus amicum est,
si tamen haec illi non nocitura putas ;
si minus, hac quoque me mendacem parte fatebor :
clausa mihi potius tota sit ista domus.
Sed neque claudenda est et nulla potentia vires
praestandi ne quid peccet amicus habet.
Et tamen ut cuperem culpam quoque posse negari,
sic facinus nemo nescit abesse mihi.
Quod nisi delicti pars excusabilis esset,
parva relegari poena futura fuit.
Ipse sed hoc vidit, qui pervidet omnia, Caesar,
stultitiam dici crimina posse mea.
Quaque ego permisi quaque est res passa pepercit
usus et est modice fulminis igne sui.
Nec vitam nec opes nec ademit posse reverti,
si sua per vestras victa sit ira preces.
At graviter cecidi. Quid enim mirabile, si quis
a Jove percussus non leve vulnus habet ?
Ipse suas etiam vires inhiberet Achilles,
missa gravis ictus Pelias hasta dabat.
Judicium nobis igitur cum vindicis adsit,
non est cur tua me janua nosse neget.
Culta quidem, fateor, citra quam debuit illa est,
sed fuit in fatis hoc quoque, credo, meis.
Nec tamen officium sensit domus altera nostrum :
hic illic vestro sub lare semper eram.
Quaeque tua est pietas, ut te non excolat ipsum,
jus aliquod tecum fratris amicus habet.
Quid quod, ut emeritis referenda est gratia semper,
sic est fortunae promeruisse tuae ?
Quod si permittis nobis suadere quid optes,
ut des quam reddas plura precare deos.
Idque facis, quantumque licet meminisse, solebas
officii causa pluribus esse dati.
Quo libet in numero me, Messaline, repone,
sim modo pars vestrae non aliena domus,
et mala Nasonem, quoniam meruisse videtur,
si non ferre doles, at meruisse dole.

Severo

P1_8 v.1 A tibi dilecto missam Nasone salutem

accipe, pars animae magna, Severe, meae.
Neve roga quid agam. Si persequar omnia, flebis :
summa satis nostri si tibi nota mali.
Vivimus adsiduis expertes pacis in armis
dura pharetrato bella movente Geta.
Deque tot expulsis sum miles in exule solus :
tuta - nec invideo - cetera turba latet.
Quoque magis nostros venia dignere libellos,
haec in procinctu carmina facta leges.
Stat vetus urbs, ripae vicina binominis Histri,
moenibus et positu vix adeunda loci.
Caspius Aegisos, de se si credimus ipsis,
condidit et proprio nomine dixit opus.
Hanc ferus Odrysiis inopino Marte peremptis
cepit et in regem sustulit arma Getes.
Ille memor magni generis virtute quod auget,
protinus innumero milite cinctus adest
nec prius abscessit merita quam caede nocentum
(Lacune)
at tibi, rex aevo, detur, fortissime nostro,
semper honorata sceptra tenere manu,
teque, quod et praestat - quid enim tibi plenius optem ? -
Martia cum magno Caesare Roma probet.
Sed memor unde abii, queror, o jucunde sodalis,
accedant nostris saeva quod arma malis.
Ut careo vobis, Stygias detrusus in oras,
quattuor autumnos Pleias orta facit.
Nec tu credideris urbanae commoda vitae
quaerere Nasonem : quaerit et illa tamen.
Nam modo vos animo, dulces, reminiscor, amici,
nunc mihi cum cara conjuge nata subit,
aque domo rursus pulchrae loca vertor ad Urbis
cunctaque mens oculis pervidet illa suis.
Nunc fora, nunc aedes, nunc marmore tecta theatra,
nunc subit aequata porticus omnis humo,
gramina nunc Campi pulchros spectantis in hortos
stagnaque et euripi Virgineusque liquor.
At, puto, sic Urbis misero est erepta voluptas,
quolibet ut saltem rure frui liceat !
Non meus amissos animus desiderat agros
ruraque Paeligno conspicienda solo
nec quos piniferis positos in collibus hortos
spectat Flaminiae Clodia juncta viae,
quos ego nescio cui colui, quibus ipse solebam
ad sata fontanas, nec pudet, addere aquas,
sunt ubi, si vivunt, nostra quoque consita quaedam,
sed non et nostra poma legenda manu.
Pro quibus amissis utinam contingere possit
hic saltem profugo glaeba colenda mihi !
Ipse ego pendentis, liceat modo, rupe capellas,
ipse velim baculo pascere nixus oves.
Ipse ego, ne solitis insistant pectora curis,
ducam ruricolas sub juga curva boves
et discam Getici quae norunt verba juvenci
adsuetas illis adiciamque minas.
Ipse manu capulum pressi moderatus aratri
experiar mota spargere semen humo.
Nec dubitem longis purgare ligonibus herbas

et dare jam sitiens quas bibat hortus aquas.
Unde sed hoc nobis minimum quos inter et hostem
discrimen murus clausaque porta facit ?
At tibi nascenti, quod toto pectore laetor,
nerunt fatales fortia fila deae.
Te modo Campus habet, densa modo porticus umbra,
nunc in quo ponis tempora rara forum ;
Umbria nunc revocat nec non Albana petentem
Appia ferventi ducit in arva rota.
Forsitan hic optes ut justam subprimat iram
caesar et hospitium sit tua villa meum.
A ! nimium est quod, amice, petis, moderatius opta
et voti quaeso contrahe vela tui.
Terra velim propior nullique obnoxia bello
detur : erit nostris pars bona dempta malis.

Cottae Maximo

P1_9

Quae mihi de rapto tua venit epistula Celso
protinus est lacrimis umida facta meis,
quodque nefas dictu fieri nec posse putavi,
invitis oculis littera lecta tua est.
Nec quicquam ad nostras pervenit acerbius aures,
ut sumus in Ponto, perveniatque precor.
Ante meos oculos tamquam praesentis imago
haeret et extinctum vivere fingit amor.
Saepe refert animus lusus gravitate carentes,
seria cum liquida saepe peracta fide.
Nulla tamen subeunt mihi tempora densius illis
quae vellem vitae summa fuisse meae,
cum domus ingenti subito mea lapsa ruina
concidit in domini procubuitque caput.
Adfuit ille mihi, cum me pars magna reliquit,
Maxime, Fortunae nec fuit ipse comes.
Illum ego non aliter flentem mea funera vidi
ponendus quam si frater in igne foret.
Haesit in amplexu consolatusque jacentem est
cumque meis lacrimis miscuit usque suas.
O quotiens vitae custos invisus amarae
continuit promptas in mea fata manus !
O quotiens dixit : "Placabilis ira deorum est :
vive nec ignosci tu tibi posse nega ! "
Vox tamen illa fuit celeberrima : "Respice quantum
debeat auxilium Maximus esse tibi.
Maximus incumbet, quaque est pietate, rogabit
ne sit ad extremum Caesaris ira tenax,
cumque suis fratris vires adhibebit et omnem,
quo levius doleas, experietur opem."
Haec mihi verba malae minuerunt taedia vitae :
quae tu ne fuerint, Maxime, vana cave.
Huc quoque venturum mihi se jurare solebat
non nisi te longae jus sibi dante viae.
Nam tua non alio coluit penetralia ritu
terrarum dominos quam colis ipse deos.
Crede mihi, multos habeas cum dignus amicos,
non fuit e multis quolibet ille minor,

si modo non census nec clarum nomen avorum,
sed probitas magnos ingeniumque facit.
Jure igitur lacrimas Celso libamus adempto,
cum fugerem, vivo quas dedit ille mihi ;
carmina jure damus raros testantia mores,
ut tua venturi nomina, Celse, legant.
Hoc est quod possum Geticis tibi mittere ab arvis ;
hoc solum est istic quod licet esse meum.
Funera non potui comitare nec ungere corpus
atque tuis toto dividor orbe rogis.
Qui potuit, quem tu pro numine vivus habebas,
praestitit officium Maximus omne tibi.
Ille tibi exequias et magni funus honoris
fecit et in gelidos vertit amoma sinus
diluit et lacrimis maerens unguenta profusis
ossaque vicina condita texit humo.
Qui quoniam extinctis quae debet praestat amicis,
et nos extinctis adnumerare potest.

Flacco

P1_10

Naso suo profugus mittit tibi, Flacce, salutem,
mittere rem si quis qua caret ipse potest.
Longus enim curis vitiatum corpus amaris
non patitur vires languor habere suas.
Nec dolor ullus adest nec febribus uror anhelis
et peragit soliti vena tenoris iter.
Os hebes est positaeque movent fastidia mensae
et queror, invisi cum venit hora cibi.
Quod mare, quod tellus adpone, quod educat aer,
nil ibi quod nobis esuriatur erit.
Nectar et ambrosiam, latices epulasque deorum,
det mihi formosa gnava Juventa manu,
non tamen exacuet torpens sapor ille palatum
stabit et in stomacho pondus inerte diu.
Haec ego non ausim, cum sint verissima, cuivis
scribere, delicias ne mala nostra vocet.
Scilicet is status est, ea rerum forma mearum
deliciis etiam possit ut esse locus !
Delicias illi precor has contingere, si quis
ne mihi sit levior Caesaris ira timet.
Is quoque qui gracili cibus est in corpore somnus
non alit officio corpus inane suo,
sed vigilo vigilantque mei sine fine dolores,
quorum materiam dat locus ipse mihi.
Vix igitur possis visos agnoscere vultus
quoque ierit quaeras qui fuit ante color.
Parvus in exiles sucus mihi pervenit artus
membraque sunt cera pallidiora nova.
Non haec inmodico contraxi damna Lyaeo :
scis mihi quam solae paene bibantur aquae.
Non epulis oneror, quarum si tangar amore,
est tamen in Geticis copia nulla locis.
Nec vires adimit Veneris damnosa voluptas :
non solet in maestos illa venire toros.
Unda locusque nocent et causa valentior istis,

anxietas animi, quae mihi semper adest.
Haec nisi tu pariter simili cum fratre levares,
vix mens tristitiae nostra tulisset onus.
Vos estis fracto tellus non dura phaselo
quamque negant multi vos mihi fertis opem.
Ferte, precor, semper, quia semper egebimus illa,
Caesaris offensum dum mihi numen erit.
Qui meritam nobis minuat, non finiat iram,
suppliciter vestros quisque rogate deos.

Germanico

P2_1

Huc quoque Caesarei pervenit fama triumphi,
languida quo fessi vix venit aura Noti.
Nil fore dulce mihi Scythica regione putavi :
jam minus hic odio est quam fuit ante locus.
Tandem aliquid pulsa curarum nube serenum
vidi fortunae verba dedique meae.
Nolit ut ulla mihi contingere gaudia Caesar,
velle potest cuivis haec tamen una dari.
Di quoque, ut a cunctis hilari pietate colantur,
tristitiam poni per sua festa jubent.
Denique, quod certus furor est audere fateri,
hac ego laetitia, si vetet ipse, fruar.
Juppiter utilibus quotiens juvat imbribus agros,
mixta tenax segeti crescere lappa solet.
Nos quoque frugiferum sentimus inutilis herba
numen et invita saepe juvamur ope.
Gaudia Caesareae mentis pro parte virili
sunt mea : privati nil habet illa domus.
Gratia, Fama, tibi per quam spectata triumphi
incluso mediis est mihi pompa Getis !
Indice te didici nuper visenda coisse
innumeras gentes ad ducis ora sui,
quaeque capit vastis inmensum moenibus orbem,
hospitiis Romam vix habuisse locum.
Tu mihi narrasti, cum multis lucibus ante
fuderit adsiduas nubilus auster aquas,
numine caelesti solem fulsisse serenum
cum populi vultu conveniente die
atque ita victorem cum magnae vocis honore
bellica laudatis dona dedisse viris
claraque sumpturum pictas insignia vestes
tura prius sanctis inposuisse focis
justitiamque sui caste placasse parentis,
illo quae templum pectore semper habet,
quaque ierit, felix adjectum plausibus omen
saxaque roratis erubuisse rosis ;
protinus argento versos imitantia muros
barbara cum pictis oppida lata viris
fluminaque et montes et in altis proelia silvis
armaque cum telis in strue mixta sua
deque tropaeorum quod sol incenderet auro
aurea Romani tecta fuisse fori
totque tulisse duces captivos addita collis
vincula paene hostis quot satis esse fuit.

45 Maxima pars horum vitam veniamque tulerunt,
46 in quibus et belli summa caputque Bato.
47 Cur ego posse negem minui mihi numinis iram,
48 cum videam mitis hostibus esse deos ?
49 Pertulit hic idem nobis, Germanice, rumor
50 oppida sub titulo nominis isse tui
51 atque ea te contra nec muri mole nec armis
52 nec satis ingenio tuta fuisse loci.
53 Di tibi dent annos ! A te nam cetera sumes,
54 sint modo virtuti tempora longa tuae.
55 Quod precor eveniet - sunt quaedam oracula vatum -,
56 nam deus optanti prospera signa dedit.
57 Te quoque victorem Tarpeias scandere in arces
58 laeta coronatis Roma videbit equis
59 maturosque pater nati spectabit honores
60 gaudia percipiens quae dedit ipse suis.
61 Jam nunc haec a me, juvenum belloque togaque
62 maxime, dicta tibi vaticinante nota.
63 Hunc quoque carminibus referam fortasse triumphum,
64 sufficiet nostris si modo vita malis,
65 inbuero Scythicas si non prius ipse sagittas
66 abstuleritque ferox hoc caput ense Getes.
67 Quae si me salvo dabitur tua laurea templis,
68 omina bis dices vera fuisse mea.

Messalino

P2_2 v.1 Ille domus vestrae primis venerator ab annis
2 pulsus ad Euxini Naso Sinistra freti
3 mittit ab indomitis hanc, Messaline, salutem,
4 quam solitus praesens est tibi ferre, Getis.
5 Ei mihi, si lecto vultus tibi nomine non est
6 qui fuit et dubitas cetera perlegere !
7 Perlege nec mecum pariter mea verba relega :
8 Urbe licet vestra versibus esse meis.
9 Non ego concepi, si Pelion Ossa tulisset,
10 clara mea tangi sidera posse manu,
11 nec nos Enceladi dementia castra secuti
12 in rerum dominos movimus arma deos,
13 nec, quod Tydidae temeraria dextera fecit,
14 numina sunt telis ulla petita meis.
15 Est mea culpa gravis, sed quae me perdere solum
16 ausa sit et nullum majus adorta nefas.
17 Nil nisi non sapiens possum timidusque vocari :
18 haec duo sunt animi nomina vera mei.
19 Esse quidem fateor meritam post Caesaris iram
20 difficilem precibus te quoque jure meis,
21 quaeque tua est pietas in totum nomen Iuli,
22 te laedi, cum quis laeditur inde, putas.
23 Sed licet arma feras et vulnera saeva mineris,
24 non tamen efficies ut timeare mihi.
25 Puppis Achaemeniden Graium Trojana recepit,
26 profuit et Myso Pelias hasta duci.
27 Confugit interdum templi violator ad aram
28 nec petere offensi numinis horret opem.
29 Dixerit hoc aliquis tutum non esse : fatemur,

sed non per placidas it mea navis aquas.
Tuta petant alii : fortuna miserrima tuta est ;
nam timor eventu deterioris abest.
Qui rapitur [Lacune]
porrigit et spinas duraque saxa [Lacune]
accipitremque timens pennis trepidantibus ales
audet ad humanos fessa venire sinus,
nec se vicino dubitat committere tecto
quae fugit infestos territa cerva canes.
Da, precor, accessum lacrimis, mitissime, nostris
nec rigidam timidis vocibus obde forem
verbaque nostra favens Romana ad numina perfer
non tibi Tarpeio culta Tonante minus
mandatique mei legatus suscipe causam,
nulla meo quamvis nomine causa bona est.
Jam prope depositus, certe jam frigidus, aeger
servatus per te, si modo servor, ero.
Nunc tua pro lassis nitatur gratia rebus
principis aeterni quam tibi praestat amor,
nunc tibi et eloquii nitor ille domesticus adsit
quo poteras trepidis utilis esse reis.
Vivit enim in vobis facundi lingua parentis
et res heredem repperit illa suum.
Hanc ego non ut me defendere temptet adoro :
non est confessi causa tuenda rei.
Num tamen excuses erroris origine factum
an nihil expediat tale movere vide.
Vulneris id genus est quod, cum sanabile non sit,
non contrectari tutius esse puto.
Lingua, sile ! Non est ultra narrabile quicquam.
Posse velim cineres obruere ipse meos.
Sic igitur, quasi me nullus deceperit error,
verba fac, ut vita quam dedit ipse fruar.
Cumque serenus erit vultusque remiserit illos
qui secum terras imperiumque movent,
exiguam ne me praedam sinat esse Getarum
detque solum miserae mite precare fugae.
Tempus adest aptum precibus. Valet ille videtque
quas fecit vires, Roma, valere tuas.
Incolumis conjunx sua pulvinaria servat,
promovet Ausonium filius imperium.
Praeterit ipse suos animo Germanicus annos
nec vigor est Drusi nobilitate minor.
Adde nurus neptesque pias natosque nepotum
ceteraque Augustae membra valere domus.
Adde triumphatos modo Paeonas, adde quietis
subdita montanae brachia Dalmatiae.
Nec dedignata est abjectis Illyris armis
Caesareum famulo vertice ferre pedem.
Ipse super currum placido spectabilis ore
tempora Phoebea virgine nexa tulit,
quem pia vobiscum proles comitavit euntem,
digna parente suo nominibusque datis,
fratribus adsimilis quos proxima templa tenentis
divus ab excelsa Julius aede videt.
His Messalinus quibus omnia cedere debent
primum laetitiae non negat esse locum.
Quicquid ab his superest venit in certamen amoris,

hac hominum nulli parte secundus erit.
Hanc colet ante diem qua, quae decreta merenti,
venit honoratis laurea digna comis.
Felices quibus o licuit spectare triumphos
et ducis ore deos aequiperante frui !
At mihi Sauromatae pro Caesaris ore videndi
terraque pacis inops undaque vincta gelu.
Si tamen haec audis et vox mea pervenit istuc,
sit tua mutando gratia blanda loco.
Hoc pater ille tuus primo mihi cultus ab aevo,
si quid habet sensus umbra diserta, petit.
Hoc petit et frater, quamvis fortasse veretur
servandi noceat ne tibi cura mei.
Tota domus rogat hoc nec tu potes ipse negare
et nos in turbae parte fuisse tuae.
Ingenii certe quo nos male sensimus usos
Artibus exceptis saepe probator eras,
nec mea, si tantum peccata novissima demas,
esse potest domui vita pudenda tuae.
Sic igitur vestrae vigeant penetralia gentis
curaque sit superis Caesaribusque tui.
Mite, sed iratum merito mihi, numen adora,
eximar ut Scythici de feritate loci.
Difficile est, fateor, sed tendit in ardua virtus
et talis meriti gratia major erit.
Nec tamen Aetnaeus vasto Polyphemus in antro
accipiet voces Antiphatesve tuas,
sed placidus facilisque parens veniaeque paratus
et qui fulmineo saepe sine igne tonat,
qui, cum triste aliquid statuit, fit tristis et ipse
cuique fere poenam sumere poena sua est.
Victa tamen vitio est hujus clementia nostro
venit et ad vires ira coacta suas.
Qui quoniam patria toto sumus orbe remoti
nec licet ante ipsos procubuisse deos,
quos colis ad superos haec fer mandata sacerdos,
adde sed et proprias ad mea verba preces.
Sic tamen haec tempta, si non nocitura putabis.
Ignosces : timeo naufragus omne fretum.

Cottae Maximo

P2_3 Maxime, qui claris nomen virtutibus aequas
nec sinis ingenium nobilitate premi,
culte mihi - quid enim status hic a funere differt ? -
supremum vitae tempus adusque meae,
rem facis adflictum non aversatus amicum
qua non est aevo rarior ulla tuo.
Turpe quidem dictu, sed - si modo vera fatemur -
vulgus amicitias utilitate probat.
Cura quid expediat prius est quam quid sit honestum,
et cum fortuna statque caditque fides.
Nec facile invenias multis in milibus unum,
virtutem pretium qui putet esse sui.
Ipse decor recte facti, si praemia desint,
non movet et gratis paenitet esse probum.

Nil nisi quod prodest carum est, et detrahe menti
spem fructus avidae, nemo petendus erit.
At reditus jam quisque suos amat et sibi quid sit
utile sollicitis subputat articulis.
Illud amicitiae quondam venerabile nomen
prostat et in quaestu pro meretrice sedet.
Quo magis admiror non ut torrentibus undis
communis vitii te quoque labe trahi.
Diligitur nemo, nisi cui Fortuna secunda est.
Quae simul intonuit, proxima quaeque fugat.
En ego non paucis quondam munitus amicis,
dum flavit velis aura secunda meis,
ut fera nimboso tumuerunt aequora vento,
in mediis lacera nave relinquor aquis.
Cumque alii nolint etiam me nosse videri,
vix duo projecto tresve tulistis opem.
Quorum tu princeps : neque enim comes esse, sed auctor
nec petere exemplum, sed dare dignus eras.
Te nihil exacto nisi nos peccasse fatentem,
sponte sua probitas officiumque juvat.
Judice te mercede caret per seque petenda est
externis virtus incomitata bonis.
Turpe putas abigi, quia sit miserandus, amicum,
quodque sit infelix, desinere esse tuum.
Mitius est lasso digitum subponere mento
mergere quam liquidis ora natantis aquis.
Cerne quid Aeacides post mortem praestet amico :
instar et hanc vitam mortis habere puta.
Pirithoum Theseus Stygias comitavit ad undas :
a Stygia quantum mors mea distat aqua ?
Adfuit insano juvenis Phoceus Orestae :
et mea non minimum culpa furoris habet.
Tu quoque magnorum laudes admitte virorum,
ut facis, et lapso quam potes adfer opem.
Si bene te novi, si, qui prius esse solebas,
nunc quoque es atque animi non cecidere tui,
quo Fortuna magis saevit, magis ipse resistis,
utque decet, ne te vicerit illa caves,
et, bene uti pugnes, bene pugnans efficit hostis :
sic eadem prodest causa nocetque mihi.
Scilicet indignum, juvenis carissime, ducis
te fieri comitem stantis in orbe deae.
Firmus es et, quoniam non sunt ea qualia velles,
vela regis quassae qualiacumque ratis.
Quaeque ita concussa est ut jam casura putetur,
restat adhuc umeris fulta ruina tuis.
Ira quidem primo fuerat tua justa nec ipso
lenior offensus qui mihi jure fuit,
quique dolor pectus tetigisset Caesaris alti,
illum jurabas protinus esse tuum.
Ut tamen audita est nostrae tibi cladis origo,
diceris erratis ingemuisse meis.
Tum tua me primum solari littera coepit
et laesum flecti spem dare posse deum.
Movit amicitiae tum te constantia longae
ante tuos ortus quae mihi coepta fuit,
et quod eras aliis factus, mihi natus amicus
quodque tibi in cunis oscula prima dedi,

quod cum vestra domus teneris mihi semper ab annis
culta sit, esse vetus me tibi cogit onus.
Me tuus ille pater, Latiae facundia linguae,
quae non inferior nobilitate fuit,
primus ut auderem committere carmina famae
inpulit : ingenii dux fuit ille mei.
Nec quo sit primum nobis a tempore cultus
contendo fratrem posse referre tuum.
Te tamen ante omnis ita sum complexus ut unus
quolibet in casu gratia nostra fores.
Ultima me tecum vidit maestisque cadentes
excepit lacrimas Aethalis Ilva genis,
cum tibi quaerenti num verus nuntius esset
adtulerat culpae quem mala fama meae,
inter confessum dubie dubieque negantem
haerebam pavidas dante timore notas
exemploque nivis quam mollit aquaticus auster,
gutta per attonitas ibat oborta genas.
Haec igitur referens et quod mea crimina primi
erroris venia posse latere vides,
respicis antiquum lassis in rebus amicum
fomentisque juvas vulnera nostra tuis.
Pro quibus, optandi si nobis copia fiat,
tam bene promerito commoda mille precor.
Sed, si sola mihi dentur tua vota, precabor
ut tibi sit salvo Caesare salva parens.
Haec ego, cum faceres altaria pinguia ture,
te solitum memini prima rogare deos.

Attico

P2_4

Accipe conloquium gelido Nasonis ab Histro,
Attice judicio non dubitande meo.
Ecquid adhuc remanes memor infelicis amici
deserit an partis languida cura suas ?
Non ita di mihi sint tristes ut credere possim
fasque putem jam te non meminisse mei.
Ante oculos nostros posita est tua semper imago
et videor vultus mente videre tuos.
Seria multa mihi tecum conlata recordor
nec data jucundis tempora pauca jocis.
Saepe citae longis visae sermonibus horae,
saepe fuit brevior quam mea verba dies.
Saepe tuas venit factum modo carmen ad auris
et nova judicio subdita Musa tuo est.
Quod tu laudaras, populo placuisse putabam
 - hoc pretium curae dulce recentis erat -
utque meus lima rasus liber esset amici,
non semel admonitu facta litura tuo est.
Nos fora viderunt pariter, nos porticus omnis,
nos via, nos junctis curva theatra locis.
Denique tantus amor nobis, carissime, semper
quantus in Aeacide Nestorideque fuit.
Non ego, si biberes securae pocula Lethes,
excidere haec credam pectore posse tuo.
Longa dies citius brumali sidere noxque

26 tardior hiberna solstitialis erit
27 nec Babylon aestum nec frigora Pontus habebit
28 caltaque Paestanas vincet odore rosas
29 quam tibi nostrarum veniant oblivia rerum :
30 non ita pars fati candida nulla mei est.
31 Ne tamen haec dici possit fiducia mendax
32 stultaque credulitas nostra fuisse cave
33 constantique fide veterem tutare sodalem
34 qua licet et quantum non onerosus ero.

Salano

P2_5 v.1 Condita disparibus numeris ego Naso Salano
2 praeposita misi verba salute meo.
3 Quae rata sit cupio rebusque ut comprobet omen,
4 te precor a salvo possit, amice, legi.
5 Candor, in hoc aevo res intermortua paene,
6 exigit ut faciam talia vota tuus.
7 Nam fuerim quamvis modico tibi junctus ab usu,
8 diceris exiliis indoluisse meis,
9 missaque ab Euxino legeres cum carmina Ponto,
10 illa tuus juvit qualiacumque favor
11 optastique brevem salvi mihi Caesaris iram,
12 quod tamen optari, si sciat, ipse sinat.
13 Moribus ista tuis tam mitia vota dedisti
14 nec minus idcirco sunt ea grata mihi,
15 quoque magis moveare malis, doctissime, nostris,
16 credibile est fieri condicione loci :
17 vix hac invenies totum, mihi crede, per orbem
18 quae minus Augusta pace fruatur humus.
19 Tu tamen hic structos inter fera proelia versus
20 et legis et lectos ore favente probas
21 ingenioque meo, vena quod paupere manat,
22 plaudis et e rivo flumina magna facis.
23 Grata quidem sunt haec animo suffragia nostro,
24 vix sibi cum miseros posse placere putes.
25 Dum tamen in rebus temptamus carmina parvis,
26 materiae gracili sufficit ingenium.
27 Nuper, ut huc magni pervenit fama triumphi,
28 ausus sum tantae sumere molis opus.
29 Obruit audentem rerum gravitasque nitorque
30 nec potui coepti pondera ferre mei.
31 Illic quam laudes erit officiosa voluntas,
32 cetera materia debilitata jacent.
33 Qui si forte liber vestras pervenit ad aures,
34 tutelam, mando, sentiat ille tuam.
35 Hoc tibi facturo, vel si non ipse rogarem,
36 accedat cumulus gratia nostra levis.
37 Non ego laudandus, sed sunt tua pectora lacte
38 et non calcata candidiora nive,
39 mirarisque alios, cum sis mirabilis ipse,
40 nec lateant artes eloquiumque tuum.
41 Te juvenum princeps, cui dat Germania nomen,
42 participem studii Caesar habere solet.
43 Tu comes antiquus, tu primis junctus ab annis
44 ingenio mores aequiperante places.

Te dicente prius studii fuit impetus illi
teque habet elicias qui sua verba tuis.
Cum tu desisti mortaliaque ora quierunt
tectaque non longa conticuere mora,
surgit Iuleo juvenis cognomine dignus,
qualis ab Eois Lucifer ortus aquis,
dumque silens adstat, status est vultusque diserti
spemque decens doctae vocis amictus habet.
Mox, ubi pulsa mora est atque os caeleste solutum,
hoc superos jures more solere loqui
atque "Haec est" dicas "facundia principe digna" :
eloquio tantum nobilitatis inest.
Huic tu cum placeas et vertice sidera tangas,
scripta tamen profugi vatis habenda putas.
Scilicet ingeniis aliqua est concordia junctis,
et servat studii foedera quisque sui :
rusticus agricolam, miles fera bella gerentem,
rectorem dubiae navita puppis amat.
Tu quoque Pieridum studio, studiose, teneris
ingenioque faves, ingeniose, meo.
Distat opus nostrum, sed fontibus exit ab isdem
artis et ingenuae cultor uterque sumus.
Thyrsus abest a te gustata et laurea nobis,
sed tamen ambobus debet inesse calor,
utque meis numeris tua dat facundia nervos,
sic venit a nobis in tua verba nitor.
Jure igitur studio confinia carmina vestro
et commilitii sacra tuenda putas.
Pro quibus ut maneat de quo censeris amicus
comprecor ad vitae tempora summa tuae
succedatque suis orbis moderator habenis :
quod mecum populi vota precantur idem.

Graecino

P2_6

Carmine Graecinum, qui praesens voce solebat,
tristis ab Euxinis Naso salutat aquis.
Exulis haec vox est : praebet mihi littera linguam
et, si non liceat scribere, mutus ero.
Corripis, ut debes, stulti peccata sodalis
et mala me meritis ferre minora doces.
Vera facis, sed sera meae convicia culpae :
aspera confesso verba remitte reo.
Cum poteram recto transire Ceraunia velo,
ut fera vitarem saxa monendus eram.
Nunc mihi naufragio quid prodest discere facto
qua mea debuerit currere cumba via ?
Brachia da lasso potius prendenda natanti
nec pigeat mento subposuisse manum.
Idque facis faciasque precor : sic mater et uxor,
sic tibi sint fratres totaque salva domus,
quodque soles animo semper, quod voce precari,
omnia Caesaribus sic tua facta probes.
Turpe erit in miseris veteri tibi rebus amico
auxilium nulla parte tulisse tuum,
turpe referre pedem nec passu stare tenaci,

turpe laborantem deseruisse ratem,
turpe sequi casum et Fortunae accedere amicum
et, nisi sit felix, esse negare suum.
Non ita vixerunt Strophio atque Agamemnone nati,
non haec Aegidae Pirithoique fides.
Quos prior est mirata, sequens mirabitur aetas,
in quorum plausus tota theatra sonant.
Tu quoque per durum servato tempus amico
dignus es in tantis nomen habere viris,
dignus es, et, quoniam laudem pietate mereris,
non erit officii gratia surda tui.
Crede mihi, nostrum si non mortale futurum est
carmen, in ore frequens posteritatis eris.
Fac modo permaneas lasso, Graecine, fidelis
duret et in longas impetus iste moras.
Quae tu cum praestes, remo tamen utor in aura,
nec nocet admisso subdere calcar equo.

Attico

P2_7

Esse salutatum vult te mea littera primum
a male pacatis, Attice, missa Getis,
proxima subsequitur quid agas audire voluntas,
et si, quicquid agis, sit tibi cura mei.
Nec dubito quin sit, sed me timor ipse malorum
saepe supervacuos cogit habere metus.
Da veniam, quaeso, nimioque ignosce timori.
Tranquillas etiam naufragus horret aquas.
Qui semel est laesus fallaci piscis ab hamo
omnibus unca cibis aera subesse putat ;
saepe canem longe visum fugit agna lupumque
credit et ipsa suam nescia vitat opem ;
membra reformidant mollem quoque saucia tactum
vanaque sollicitis incitat umbra metum.
Sic ego Fortunae telis confixus iniquis
pectore concipio nil nisi triste meo.
Jam mihi fata liquet coeptos servantia cursus
per sibi consuetas semper itura vias.
Observare deos ne quid mihi cedat amice
verbaque Fortunae vix puto posse dari.
Est illi curae me perdere, quaeque solebat
esse levis, constans et bene certa nocet.
Crede mihi, si sum veri tibi cognitus oris
- nec planis nostris casibus esse puter -
Cinyphiae segetis citius numerabis aristas
altaque quam multis floreat Hybla thymis
et quot aves motis nitantur in aere pennis
quotque natent pisces aequore certus eris
quam tibi nostrorum statuatur summa laborum
quos ego sum terra, quos ego passus aqua.
Nulla Getis toto gens est truculentior orbe,
sed tamen hi nostris ingemuere malis.
Quae tibi si memori coner perscribere versu,
Ilias est fati longa futura mei.
Non igitur verear quo te rear esse verendum,
cujus amor nobis pignora mille dedit,

sed quia res timida est omnis miser et quia longo est
tempore laetitiae janua clausa meae.
Jam dolor in morem venit meus, utque caducis
percussu crebro saxa cavantur aquis,
sic ego continuo Fortunae vulneror ictu
vixque habet in nobis jam nova plaga locum.
Nec magis adsiduo vomer tenuatur ab usu
nec magis est curvis Appia trita rotis
pectora quam mea sunt serie caecata malorum,
et nihil inveni quod mihi ferret opem.
Artibus ingenuis quaesita est gloria multis,
infelix perii dotibus ipse meis.
Vita prior vitio caret et sine labe peracta est :
auxilii misero nil tulit illa mihi.
Culpa gravis precibus donatur saepe suorum :
omnis pro nobis gratia muta fuit.
Adjuvat in duris aliquos praesentia rebus :
obruit hoc absens vasta procella caput.
Quis non horruerit tacitam quoque Caesaris iram ?
Addita sunt poenis aspera verba meis.
Fit fuga temporibus levior : projectus in aequor
Arcturum subii Pleiadumque minas.
Saepe solent hiemem placidam sentire carinae :
non Ithacae puppi saevior unda fuit.
Recta fides comitum poterat mala nostra levare :
ditata est spoliis perfida turba meis.
Mitius exilium faciunt loca : tristior ista
terra sub ambobus non jacet ulla polis.
Est aliquid patriis vicinum finibus esse :
ultima me tellus, ultimus orbis habet.
Praestat et exulibus pacem tua laurea, Caesar :
Pontica finitimo terra sub hoste jacet.
Tempus in agrorum cultu consumere dulce est :
non patitur verti barbarus hostis humum.
Temperie caeli corpusque animusque juvatur :
frigore perpetuo Sarmatis ora riget.
Est in aqua dulci non invidiosa voluptas :
aequoreo bibitur cum sale mixta palus.
Omnia deficiunt. Animus tamen omnia vincit ;
ille etiam vires corpus habere facit.
Sustineas ut onus, nitendum vertice pleno est
aut, flecti nervos si patiere, cades.
Spes quoque posse mora mitescere principis iram
vivere ne nolim deficiamque cavet.
Nec vos parva datis pauci solacia nobis,
quorum spectata est per mala nostra fides.
Coepta tene, quaeso, neque in aequore desere navem
meque simul serva judiciumque tuum.

Cottae Maximo

P2_8
Redditus est nobis Caesar cum Caesare nuper,
quos mihi misisti, Maxime Cotta, deos,
utque tuum munus numerum quem debet haberet,
est ibi Caesaribus Livia juncta suis.
Argentum felix omnique beatius auro,

quod, fuerit pretium cum rude, numen habet !
Non mihi divitias dando majora dedisses
caelitibus missis nostra sub ora tribus.
Est aliquid spectare deos et adesse putare
et quasi cum vero numine posse loqui.
Quantum ad te, redii, nec me tenet ultima tellus,
utque prius, media sospes in Urbe moror.
Caesareos video vultus, velut ante videbam :
vix hujus voti spes fuit ulla mihi.
Utque salutabam numen caeleste, saluto.
Quod reduci tribuas, nil, puto, majus habes.
Quid nostris oculis nisi sola Palatia desunt ?
Qui locus ablato Caesare vilis erit.
Hunc ego cum spectem, videor mihi cernere Romam ;
nam patriae faciem sustinet ille suae.
Fallor an irati mihi sunt in imagine vultus,
torvaque nescio quid forma minantis habet ?
Parce, vir inmenso major virtutibus orbe,
justaque vindictae supprime frena tuae.
Parce, precor, saecli decus indelebile nostri,
terrarum dominum quem sua cura facit.
Per patriae numen, quae te tibi carior ipso est,
per numquam surdos in tua vota deos
perque tori sociam, quae par tibi sola reperta est,
et cui majestas non onerosa tua est,
perque tibi similem virtutis imagine natum,
moribus adgnosci qui tuus esse potest,
perque tuos vel avo dignos vel patre nepotes
qui veniunt magno per tua jussa gradu,
parte leva minima nostras et contrahe poenas
daque procul Scythico qui sit ab hoste locum.
Et tua, si fas est, a Caesare proxime Caesar,
numina sint precibus non inimica meis !
Sic fera quam primum pavido Germania vultu
ante triumphantis serva feratur equos,
sic pater in Pylios, Cumaeos mater in annos
vivant et possis filius esse diu !
Tu quoque, conveniens ingenti nupta marito,
accipe non dura supplicis aure preces !
Sic tibi vir sospes, sic sint cum prole nepotes,
cumque bonis nuribus quod peperere nurus !
Sic quem dira tibi rapuit Germania Drusum
pars fuerit partus sola caduca tui !
Sic tibi mature fraterni funeris ultor
purpureus niveis filius instet equis !
Adnuite o ! timidis, mitissima numina, votis ;
praesentis aliquid prosit habere deos.
Caesaris adventu tuta gladiator harena
exit et auxilium non leve vultus habet.
Nos quoque vestra juvat quod, qua licet, ora videmus,
intrata est superis quod domus una tribus.
Felices illi qui non simulacra, sed ipsos
quique deum coram corpora vera vident !
Quod quoniam nobis invidit inutile fatum,
quos dedit ars vultus effigiemque colo.
Sic homines novere deos, quos arduus aether
occulit, et colitur pro Jove forma Jovis.
Denique, quae mecum est et erit sine fine, cavete

ne sit in inviso vestra figura loco.
Nam caput e nostra citius cervice recedet
et patiar fossis lumen abire genis
quam caream raptis, o publica numina, vobis :
vos eritis nostrae portus et ara fugae.
Vos ego complectar, Geticis si cingar ab armis,
utque meas aquilas, sic mea signa sequar.
Aut ego me fallo nimioque cupidine ludor
aut spes exilii commodioris adest ;
nam minus et minus est facies in imagine tristis
visaque sunt dictis adnuere ora meis.
Vera precor fiant timidae praesagia mentis
justaque, quamvis est, sit minor ira dei.

Cotyi Regi

P2_9

Regia progenies, cui nobilitatis origo
nomen in Eumolpi pervenit usque, Coty,
fama loquax vestras si jam pervenit ad aures
me tibi finitimi parte jacere soli,
supplicis exaudi, juvenum mitissime, vocem,
quamque potes, profugo - nam potes - adfer opem.
Me fortuna tibi - de qua quod non queror hoc est -
tradidit, hoc uno non inimica mihi.
Excipe naufragium non duro litore nostrum,
ne fuerit terra tutior unda tua.
Regia, crede mihi, res est succurrere lapsis
convenit et tanto quantus es ipse viro.
Fortunam decet hoc istam, quae maxima cum sit,
esse potest animo vix tamen aequa tuo.
Conspicitur numquam meliore potentia causa
quam quotiens vanas non sinit esse preces.
Hoc nitor iste tui generis desiderat, hoc est
a superis ortae nobilitatis opus.
Hoc tibi et Eumolpus, generis clarissimus auctor,
et prior Eumolpo suadet Erichthonius.
Hoc tecum commune deo est quod uterque rogati
supplicibus vestris ferre soletis opem.
Numquid erit quare solito dignemur honore
numina, si demas velle juvare deos ?
Juppiter oranti surdas si praebeat auris,
victima pro templo cur cadat icta Jovis ?
Si pacem nullam pontus mihi praestet eunti,
inrita Neptuno cur ego tura feram ?
Vana laborantis si fallat arva coloni,
accipiat gravidae cur suis exta Ceres ?
Nec dabit intonso jugulum caper hostia Baccho,
musta sub adducto si pede nulla fluent.
Caesar ut imperii moderetur frena precamur,
tam bene quod patriae consulit ille suae.
Utilitas igitur magnos hominesque deosque
efficit auxiliis quoque favente suis.
Tu quoque fac prosis intra tua castra jacenti,
o Coty, progenies digna parente tuo.
Conveniens homini est hominem servare voluptas
et melius nulla quaeritur arte favor.

Quis non Antiphaten Laestrygona devovet aut quis
munifici mores improbat Alcinoi ?
Non tibi Cassandreus pater est gentisve Pheraeae
quive repertorem torruit arte sua,
sed quam Marte ferox et vinci nescius armis,
tam numquam facta pace cruoris amans.
Adde quod ingenuas didicisse fideliter artes
emollit mores nec sinit esse feros.
Nec regum quisquam magis est instructus ab illis
mitibus aut studiis tempora plura dedit.
Carmina testantur quae, si tua nomina demas,
Threicium juvenem composuisse negem.
Neve sub hoc tractu vates foret unicus Orpheus,
Bistonis ingenio terra superba tuo est.
Utque tibi est animus, cum res ita postulat, arma
sumere et hostili tingere caede manum,
atque ut es excusso jaculum torquere lacerto
collaque velocis flectere doctus equi,
tempora sic data sunt studiis ubi justa paternis
atque suis humeris forte quievit opus,
ne tua marcescant per inertis otia somnos,
lucida Pieria tendis in astra via.
Haec quoque res aliquid tecum mihi foederis adfert :
ejusdem sacri cultor uterque sumus.
Ad vatem vates orantia brachia tendo,
terra sit exiliis ut tua fida meis.
Non ego caede nocens in Ponti litora veni
mixtave sunt nostra dira venena manu,
nec mea subjecta convicta est gemma tabella
mendacem linis inposuisse notam.
Nec quicquam, quod lege vetor committere, feci :
est tamen his gravior noxa fatenda mihi.
Neve roges quae sit, stultam conscripsimus Artem.
Innocuas nobis haec vetat esse manus.
Ecquid praeterea peccarim quaerere noli,
ut lateat sola culpa sub Arte mea.
Quicquid id est, habuit moderatam vindicis iram,
qui nisi natalem nil mihi dempsit humum.
Hac quoniam careo, tua nunc vicinia praestet,
inviso possim tutus ut esse loco.

Macro

P2_10

Ecquid ab impressae cognoscis imagine cerae
haec tibi Nasonem scribere verba, Macer,
auctorisque sui si non est anulus index,
cognitane est nostra littera facta manu ?
An tibi notitiam mora temporis eripit horum
nec repetunt oculi signa vetusta tui ?
Sis licet oblitus pariter gemmaeque manusque,
exciderit tantum ne tibi cura mei.
Quam tu vel longi debes convictibus aevi,
vel mea quod conjunx non aliena tibi est,
vel studiis quibus es quam nos sapientius usus,
utque decet, nulla factus es Arte nocens.
Tu canis aeterno quicquid restabat Homero,

ne careant summa Troica bella manu.
Naso parum prudens Artem dum tradit amandi,
doctrinae pretium triste magister habet.
Sunt tamen inter se communia sacra poetis,
diversum quamvis quisque sequamur iter.
Quorum te memorem, quamquam procul absumus, esse
suspicor et casus velle levare meos.
Te duce magnificas Asiae perspeximus urbes,
Trinacris est oculis te duce visa meis ;
vidimus Aetnaea caelum splendescere flamma,
subpositus monti quam vomit ore gigans
Hennaeosque lacus et olentia stagna Palici,
quamque suis Cyanen miscet Anapus aquis.
Nec procul hinc nympha est quae, dum fugit Elidis amnem,
tecta sub aequorea nunc quoque currit aqua.
Hic mihi labentis pars anni magna peracta est.
Eheu ! quam dispar est locus ille Getis !
Et quota pars haec sunt rerum quas vidimus ambo,
te mihi jucundas efficiente vias,
seu rate caeruleas picta sulcavimus undas,
esseda nos agili sive tulere rota.
Saepe brevis nobis vicibus via visa loquendi
pluraque, si numeres, verba fuere gradu.
Saepe dies sermone minor fuit inque loquendum
tarda per aestivos defuit hora dies.
Est aliquid casus pariter timuisse marinos
junctaque ad aequoreos vota tulisse deos,
et modo res egisse simul, modo rursus ab illis,
quorum non pudeat, posse referre jocos.
Haec tibi cum subeant, absim licet, omnibus annis
ante tuos oculos, ut modo visus, ero.
Ipse quidem certe cum sim sub cardine mundi
qui semper liquidis altior extat aquis,
te tamen intueor, quo solo pectore possum,
et tecum gelido saepe sub axe loquor.
Hic es et ignoras et ades celeberrimus absens
inque Getas media jussus ab Urbe venis.
Redde vicem et, quoniam regio felicior ista est,
istic me memori pectore semper habe.

Rufo

P2_11 v.1 Hoc tibi, Rufe, brevi properatum tempore mittit
Naso, parum faustae conditor Artis, opus,
ut, quamquam longe toto sumus orbe remoti,
scire tamen possis nos meminisse tui.
Nominis ante mei venient oblivia nobis
pectore quam pietas sit tua pulsa meo,
et prius hanc animam vacuas reddemus in auras
quam fiat meriti gratia vana tui.
Grande voco lacrimas meritum quibus ora rigabas,
cum mea concreto sicca dolore forent.
Grande voco meritum maestae solacia mentis,
cum pariter nobis illa tibique dares.
Sponte quidem per seque mea est laudabilis uxor,
admonitu melior fit tamen illa tuo.

Namque, quod Hermionae Castor fuit, Hector Iuli,
hoc ego te laetor conjugis esse meae.
Quae, ne dissimilis tibi sit probitate, laborat
seque tui vita sanguinis esse probat.
Ergo, quod fuerat stimulis factura sine ullis,
plenius auctorem te quoque nancta facit.
Acer et ad palmae per se cursurus honores,
si tamen horteris, fortius ibit equus.
Adde quod absentis cura mandata fideli
perficis et nullum ferre gravaris onus.
O, referant grates, quoniam non possumus ipsi,
di tibi, qui referent, si pia facta vident,
sufficiatque diu corpus quoque moribus istis,
maxima Fundani gloria, Rufe, soli !

Uxori

P3_1

Aequor Iasonio pulsatum remige primum
quaeque nec hoste fero nec nive, terra, cares,
ecquod erit tempus quo vos ego Naso relinquam,
in minus hostili jussus abesse loco ?
An mihi barbaria vivendum semper in ista
inque Tomitana condar oportet humo ?
Pace tua, si pax ulla est tua, Pontica tellus,
finitimus rapido quam terit hostis equo,
pace tua dixisse velim : "Tu pessima duro
pars es in exilio, tu mala nostra gravas.
Tu neque ver sentis cinctum florente corona,
tu neque messorum corpora nuda vides,
nec tibi pampineas autumnus porrigit uvas,
cuncta sed inmodicum tempora frigus habent.
Tu glacie freta vincta tenes, et in aequore piscis
inclusus tecta saepe natavit aqua.
Nec tibi sunt fontes, laticis nisi paene marini,
qui potus dubium sistat alatne sitim.
Rara, neque haec felix, in apertis eminet arvis
arbor et in terra est altera forma maris.
Non avis obloquitur, nisi silvis si qua remota
aequoreas rauco gutture potat aquas.
Tristia per vacuos horrent absinthia campos
conveniensque suo messis amara loco.
Adde metus et quod murus pulsatur ab hoste
tinctaque mortifera tabe sagitta madet,
quod procul haec regio est et ab omni devia cursu
nec pede quo quisquam nec rate tutus eat.
Non igitur mirum finem quaerentibus horum
altera si nobis usque rogatur humus.
Te magis est mirum non hoc evincere, conjunx,
inque meis lacrimas posse tenere malis.
Quid facias quaeris ? Quaeras hoc scilicet ipsum,
invenies, vere si reperire voles.
Velle parum est : cupias ut re potiaris oportet
et faciat somnos haec tibi cura breves.
Velle reor multos : quis enim mihi tam sit iniquus
optet ut exilium pace carere meum ?
Pectore te toto cunctisque incumbere nervis

et niti pro me nocte dieque decet.
Utque juvent alii, tu debes vincere amicos
uxor et ad partis prima venire tuas.
Magna tibi inposita est nostris persona libellis :
conjugis exemplum diceris esse bonae.
Hanc cave degeneres, ut sint praeconia nostra
vera ; vide Famae quod tuearis opus.
Ut nihil ipse querar, tacito me Fama queretur,
quae debet fuerit ni tibi cura mei.
Exposuit memet populo Fortuna videndum
et plus notitiae quam fuit ante dedit.
Notior est factus Capaneus a fulminis ictu,
notus humo mersis Amphiaraus equis.
Si minus errasset, notus minus esset Ulixes,
magna Philoctetae vulnere fama suo est.
Si locus est aliquis tanta inter nomina parvis,
nos quoque conspicuos nostra ruina facit.
Nec te nesciri patitur mea pagina, qua non
inferius Coa Bittide nomen habes.
Quicquid ages igitur, scena spectabere magna
et pia non paucis testibus uxor eris.
Crede mihi, quotiens laudaris carmine nostro,
qui legit has laudes, an mereare rogat.
Utque favere reor plures virtutibus istis,
sic tua non paucae carpere facta volent.
Quarum tu praesta ne livor dicere possit :
"Haec est pro miseri lenta salute viri".
Cumque ego deficiam nec possim ducere currum,
fac tu sustineas debile sola jugum.
Ad medicum specto venis fugientibus aeger :
ultima pars animae dum mihi restat, ades,
quodque ego praestarem, si te magis ipse valerem,
id mihi, cum valeas fortius ipsa, refer.
Exigit hoc socialis amor foedusque maritum.
Moribus hoc, conjunx, exigis ipsa tuis.
Hoc domui debes de qua censeris, ut illam
non magis officiis quam probitate colas.
Cuncta licet facias, nisi eris laudabilis uxor,
non poterit credi Marcia culta tibi.
Nec sumus indigni nec, si vis vera fateri,
debetur meritis gratia nulla meis.
Redditur illa quidem grandi cum fenore nobis
nec te, si cupiat, laedere rumor habet,
sed tamen hoc factis adjunge prioribus unum,
pro nostris ut sis ambitiosa malis,
ut minus infesta jaceam regione labora,
clauda nec officii pars erit ulla tui.
Magna peto, sed non tamen invidiosa roganti,
utque ea non teneas, tuta repulsa tua est.
Nec mihi suscense, totiens si carmine nostro
quod facis ut facias teque imitere rogo.
Fortibus adsuevit tubicen prodesse suoque
dux bene pugnantis incitat ore viros.
Nota tua est probitas testataque tempus in omne :
sit virtus etiam non probitate minor.
Nec tibi Amazonia est pro me sumenda securis
aut excisa levi pelta gerenda manu.
Numen adorandum est, non ut mihi fiat amicum,

sed sit ut iratum quam fuit ante minus.
Gratia si nulla est, lacrimae tibi gratia fient :
hac potes aut nulla parte movere deos.
Quae tibi ne desint, bene per mala nostra cavetur
meque viro flendi copia dives adest ;
utque meae res sunt, omni, puto, tempore flebis :
has fortuna tibi nostra ministrat opes.
Si mea mors redimenda tua, quod abominor, esset,
Admeti conjunx quam sequereris erat.
Aemula Penelopes fieres, si fraude pudica
instantis velles fallere nupta procos.
Si comes extincti manes sequerere mariti,
esset dux facti Laudamia tui.
Iphias ante oculos tibi erat ponenda volenti
corpus in accensos mittere forte rogos.
Morte nihil opus est, nihil Icariotide tela :
Caesaris est conjunx ore precanda tuo
quae praestat virtute sua, ne prisca vetustas
laude pudicitiae saecula nostra premat,
quae Veneris formam, mores Junonis habendo
sola est caelesti digna reperta toro.
Quid trepidas et adire times ? Non inpia Progne
filiave Aeetae voce movenda tua est,
nec nurus Aegypti, nec saeva Agamemnonis uxor,
Scyllaque quae Siculas inguine terret aquas,
Telegonive parens vertendis nata figuris
nexaque nodosas angue Medusa comas,
femina sed princeps, in qua Fortuna videre
se probat et caecae crimina falsa tulit,
qua nihil in terris ad finem solis ab ortu
clarius excepto Caesare mundus habet.
Eligito tempus captatum saepe rogandi,
exeat adversa ne tua navis aqua.
Non semper sacras reddunt oracula sortis
ipsaque non omni tempore fana patent.
Cum status Urbis erit qualem nunc auguror esse,
et nullus populi contrahet ora dolor,
cum domus Augusti Capitoli more colenda
laeta, quod est et sit, plenaque pacis erit,
tum tibi di faciant adeundi copia fiat,
profectura aliquid tum tua verba putes.
Si quid aget majus, differ tua coepta caveque
spem festinando praecipitare meam.
Nec rursus jubeo, dum sit vacuissima, quaeras :
corporis ad curam vix vacat illa sui.
Omnia [Lacune]
per rerum turbam tu quoque oportet eas.
Cum tibi contigerit vultum Junonis adire,
fac sis personae quam tueare memor.
Nec factum defende meum : mala causa silenda est.
Nil nisi sollicitae sint tua verba preces.
Tum lacrimis demenda mora est submissaque terra
ad non mortalis brachia tende pedes.
Tum pete nil aliud saevo nisi ab hoste recedam :
hostem Fortunam sit satis esse mihi.
Plura quidem subeunt, sed sunt turbata timore ;
haec quoque vix poteris voce tremente loqui.
Suspicor hoc damno fore non tibi : sentiet illa

te majestatem pertimuisse suam.
Nec tua si fletu scindentur verba, nocebit :
interdum lacrimae pondera vocis habent.
Lux etiam coeptis facito bona talibus adsit
horaque conveniens auspiciumque favens,
sed prius inposito sanctis altaribus igni
tura fer ad magnos vinaque pura deos,
e quibus ante omnes Augustum numen adora
progeniemque piam participemque tori.
Sint utinam mites solito tibi more tuasque
non duris lacrimas vultibus aspiciant !

Cottae

P3_2

Quam legis a nobis missam tibi, Cotta, salutem,
missa sit ut vere perveniatque precor.
Namque meis sospes multum cruciatibus aufers
utque sit in nobis pars bona salva facis.
Cumque labent aliqui jactataque vela relinquant,
tu lacerae remanes ancora sola rati.
Grata tua est igitur pietas, ignoscimus illis
qui cum Fortuna terga dedere fugae.
Cum feriant unum, non unum fulmina terrent
junctaque percusso turba pavere solet.
Cumque dedit paries venturae signa ruinae,
sollicito vacuus fit locus ille metu.
Quis non e timidis aegri contagia vitat
vicinum metuens ne trahat inde malum ?
Me quoque amicorum nimio terrore metuque,
non odio quidam destituere mei.
Non illis pietas, non officiosa voluntas
defuit : adversos extimuere deos.
Utque magis cauti possunt timidique videri,
sic adpellari non meruere mali.
Aut meus excusat caros ita candor amicos
utque habeant de me crimina nulla favet.
Sint hi contenti venia signentque licebit
purgari factum me quoque teste suum.
Pars estis pauci melior, qui rebus in artis
ferre mihi nullam turpe putastis opem.
Tunc igitur meriti morietur gratia vestri,
cum cinis absumpto corpore factus ero.
Fallor et illa meae superabit tempora vitae,
si tamen a memori posteritate legar.
Corpora debentur maestis exsanguia bustis,
effugiunt structos nomen honorque rogos.
Occidit et Theseus et qui comitavit Orestem,
sed tamen in laudes vivit uterque suas.
Vos etiam seri laudabunt saepe nepotes
claraque erit scriptis gloria vestra meis.
Hic quoque Sauromatae jam vos novere Getaeque,
et tales animos barbara turba probat.
Cumque ego de vestra nuper probitate referrem
- nam didici Getice Sarmaticeque loqui -
forte senex quidam, coetu cum staret in illo,
reddidit ad nostros talia verba sonos :

"Nos quoque amicitiae nomen, bone, novimus, hospes,
quos procul a vobis Pontus et Hister habet.
Est locus in Scythia - Tauros dixere priores -
qui Getica longe non ita distat humo.
Hac ego sum terra - patriae nec paenitet - ortus.
Consortem Phoebi gens colit illa deam.
Templa manent hodie vastis innixa columnis
perque quater denos itur in illa gradus.
Fama refert illic signum caeleste fuisse,
quoque minus dubites, stat basis orba dea
araque, quae fuerat natura candida saxi,
decolor adfuso sanguine tincta rubet.
Femina sacra facit taedae non nota jugali,
quae superat Scythicas nobilitate nurus.
Sacrifici genus est, sic instituere parentes,
advena virgineo caesus ut ense cadat.
Regna Thoas habuit Maeotide clarus in ora,
nec fuit Euxinis notior alter aquis.
Sceptra tenente illo liquidas fecisse per auras
nescio quam dicunt Iphigenian iter,
quam levibus ventis sub nube per aequora vectam
creditur his Phoebe deposuisse locis.
Praefuerat templo multos ea rite per annos,
invita peragens tristia sacra manu,
cum duo velifera juvenes venere carina
presseruntque suo litora nostra pede.
Par fuit his aetas et amor, quorum alter Orestes,
ast Pylades alter : nomina fama tenet.
Protinus inmitem Triviae ducuntur ad aram,
evincti geminas ad sua terga manus.
Spargit aqua captos lustrali Graia sacerdos,
ambiat ut fulvas infula longa comas,
dumque parat sacrum, dum velat tempora vittis,
dum tardae causas invenit ipsa morae :
"Non ego crudelis, juvenes, ignoscite, dixit,
sacra suo facio barbariora loco.
Ritus is est gentis. Qua vos tamen urbe venitis
quodve parum fausta puppe petistis iter ? "
Dixit et audito patriae pia nomine virgo
consortes urbis comperit esse suae :
"Alter ut e vobis, inquit, cadat hostia sacris,
ad patrias sedes nuntius alter eat."
Ire jubet Pylades carum periturus Orestem ;
hic negat inque vices pugnat uterque mori.
Extitit hoc unum quo non convenerit illis :
cetera par concors et sine lite fuit.
Dum peragunt juvenes pulchri certamen amoris,
ad fratrem scriptas exarat illa notas.
Ad fratrem mandata dabat, cuique illa dabantur,
- humanos casus aspice ! - frater erat.
Nec mora, de templo rapiunt simulacra Dianae
clamque per inmensas puppe feruntur aquas.
Mirus amor juvenum ; quamvis abiere tot anni,
in Scythia magnum nunc quoque nomen habent."
Fabula narrata est postquam vulgaris ab illo,
laudarunt omnes facta piamque fidem.
Scilicet hac etiam, qua nulla ferocior ora est,
nomen amicitiae barbara corda movet.

Quid facere Ausonia geniti debetis in urbe,
cum tangant duros talia facta Getas ?
Adde quod est animus semper tibi mitis et altae
indicium mores nobilitatis habent
quos Volesus patrii cognoscat nominis auctor,
quos Numa maternus non neget esse suos
adjectique probent genetiva ad nomina Cottae,
si tu non esses, interitura domus.
Digne vir hac serie, lasso succurrere amico
conveniens istis moribus esse puta.

Fabio Maximo

P3_3
Si vacat exiguum profugo dare tempus amico,
o sidus Fabiae, Maxime, gentis, ades,
dum tibi quae vidi refero, seu corporis umbra
seu veri species seu fuit ille sopor.
Nox erat et bifores intrabat luna fenestras,
mense fere medio quanta nitere solet.
Publica me requies curarum somnus habebat
fusaque erant toto languida membra toro,
cum subito pennis agitatus inhorruit aer
et gemuit parvo mota fenestra sono.
Territus in cubitum relevo mea membra sinistrum,
pulsus et e trepido pectore somnus abit.
Stabat Amor, vultu non quo prius esse solebat,
fulcra tenens laeva tristis acerna manu,
nec torquem collo neque habens crinale capillo
nec bene dispositas comptus ut ante comas.
Horrida pendebant molles super ora capilli
et visa est oculis horrida penna meis,
qualis in aeriae tergo solet esse columbae
tractatam multae quam tetigere manus.
Hunc simul agnovi - neque enim mihi notior alter -
talibus adfata est libera lingua sonis :
"O puer, exilii decepto causa magistro,
quem fuit utilius non docuisse mihi,
huc quoque venisti, pax est ubi tempore nullo
et coit adstrictis barbarus Hister aquis ?
Quae tibi causa viae, nisi uti mala nostra videres,
quae sunt, si nescis, invidiosa tibi ?
Tu mihi dictasti juvenalia carmina primus,
adposui senis te duce quinque pedes.
Nec me Maeonio consurgere carmine nec me
dicere magnorum passus es acta ducum.
Forsitan exiguas, aliquas tamen, arcus et ignes
ingenii vires comminuere mei.
Namque ego dum canto tua regna tuaeque parentis,
in nullum mea mens grande vacavit opus.
Nec satis hoc fuerat : stulto quoque carmine feci
Artibus ut posses non rudis esse meis.
Pro quibus exilium misero est mihi reddita merces,
id quoque in extremis et sine pace locis.
At non Chionides Eumolpus in Orphea talis,
in Phryga nec Satyrum talis Olympus erat,
praemia nec Chiron ab Achille talia cepit,

Pythagoraeque ferunt non nocuisse Numam.
Nomina neu referam longum collecta per aevum,
discipulo perii solus ab ipse meo.
Dum damus arma tibi, dum te, lascive, docemus,
haec te discipulo dona magister habet.
Scis tamen et liquido juratus dicere possis
non me legitimos sollicitasse toros.
Scripsimus haec illis quarum nec vitta pudicos
contingit crines nec stola longa pedes.
Dic, precor, ecquando didicisti fallere nuptas
et facere incertum per mea jussa genus ?
An sit ab his omnis rigide submota libellis
quam lex furtivos arcet habere viros ?
Quid tamen hoc prodest, vetiti si lege severa
credor adulterii composuisse notas ?
At tu - sic habeas ferientes cuncta sagittas,
sic numquam rapido lampades igne vacent,
sic regat imperium terrasque coerceat omnis
Caesar, ab Aenea est qui tibi fratre tuus -
effice sit nobis non inplacabilis ira
meque loco plecti commodiore velit."
Haec ego visus eram puero dixisse volucri,
hos visus nobis ille dedisse sonos :
"Per mea tela, faces, et per mea tela, sagittas,
per matrem juro Caesareumque caput
nil nisi concessum nos te didicisse magistro
artibus et nullum crimen inesse tuis.
Utque hoc, sic utinam defendere cetera possem !
Scis aliud quod te laeserit esse magis.
Quidquid id est, - neque enim debet dolor ipse referri,
nec potes a culpa dicere abesse tua -
tu licet erroris sub imagine crimen obumbres,
non gravior merito judicis ira fuit.
Ut tamen aspicerem consolarerque jacentem,
lapsa per inmensas est mea penna vias.
Haec loca tum primum vidi cum matre rogante
Phasias est telis fixa puella meis.
Quae nunc cur iterum post saecula longa revisam
tu facis, o castris miles amice meis.
Pone metus igitur : mitescet Caesaris ira
et veniet votis mollior aura tuis.
Neve moram timeas, tempus quod quaerimus instat
cunctaque laetitiae plena triumphus habet.
Dum domus et nati, dum mater Livia gaudet,
dum gaudes, patriae magne ducisque pater,
dum sibi gratatur populus totamque per Urbem
omnis odoratis ignibus ara calet,
dum faciles aditus praebet venerabile templum,
sperandum est nostras posse valere preces."
Dixit et aut ille est tenues dilapsus in auras,
coeperunt sensus aut vigilare mei.
Si dubitem faveas quin his, o Maxime, dictis,
Memnonio cygnos esse colore putem.
Sed neque mutatur nigra pice lacteus umor,
nec quod erat candens fit terebinthus ebur.
Conveniens animo genus est tibi ; nobile namque
pectus et Herculeae simplicitatis habes.
Livor, iners vitium, mores non exit in altos

utque latens ima vipera serpit humo.
Mens tua sublimis supra genus eminet ipsum
grandius ingenio nec tibi nomen inest.
Ergo alii noceant miseris optentque timeri
tinctaque mordaci spicula felle gerant.
At tua supplicibus domus est adsueta juvandis,
in quorum numero me, precor, esse velis.

Rufino

P3_4

Haec tibi non vanam portantia verba salutem
Naso Tomitana mittit ab urbe tuus,
utque suo faveas mandat, Rufine, Triumpho,
in vestras venit si tamen ille manus.
Est opus exiguum vestrisque paratibus inpar :
quale tamen cumque est, ut tueare, rogo.
Firma valent per se nullumque Machaona quaerunt ;
ad medicam dubius confugit aeger opem.
Non opus est magnis placido lectore poetis :
quemlibet invitum difficilemque tenent.
Nos, quibus ingenium longi minuere labores
aut etiam nullum forsitan ante fuit,
viribus infirmi vestro candore valemus ;
quod mihi si demas, omnia rapta putem.
Cunctaque cum mea sint propenso nixa favore,
praecipuum veniae jus habet ille liber.
Spectatum vates alii scripsere triumphum :
est aliquid memori visa notare manu.
Nos ea vix avidam vulgo captata per aurem
scripsimus atque oculi fama fuere mei.
Scilicet adfectus similis aut impetus idem
rebus ab auditis conspicuisque venit !
Nec nitor argenti quem vos vidistis et auri
quod mihi defuerit purpuraque illa queror,
sed loca, sed gentes formatae mille figuris
nutrissent carmen proeliaque ipsa meum,
et regum vultus, certissima pignora mentis,
juvissent aliqua forsitan illud opus.
Plausibus ex ipsis populi laetoque favore
ingenium quodvis incaluisse potest,
tamque ego sumpsissem tali clamore vigorem
quam rudis audita miles ad arma tuba.
Pectora sint nobis nivibus glacieque licebit
atque hoc quem patior frigidiora loco,
illa ducis facies in curru stantis eburno
excuteret frigus sensibus omne meis.
His ego defectus dubiisque auctoribus usus
ad vestri venio jure favoris opem.
Nec mihi nota ducum nec sunt mihi nota locorum
nomina : materiam non habuere manus.
Pars quota de tantis rebus, quam fama referre
aut aliquis nobis scribere posset, erat ?
Quo magis, o lector, debes ignoscere, si quid
erratum est illic praeteritumve mihi.
Adde quod adsidue domini meditata querelas
ad laetum carmen vix mea versa lyra est.

Vix bona post tanto quaerenti verba subibant
et gaudere aliquid res mihi visa nova est,
utque reformidant insuetum lumina solem,
sic ad laetitiam mens mea segnis erat.
Est quoque cunctarum novitas carissima rerum
gratiaque officio quod mora tardat abest.
Cetera certatim de magno scripta triumpho
jam pridem populi suspicor ore legi.
Illa bibit sitiens lector, mea pocula plenus.
Illa recens pota est, nostra tepebit aqua.
Non ego cessavi nec fecit inertia serum :
ultima me vasti sustinet ora freti.
Dum venit huc rumor properataque carmina fiunt
factaque eunt ad vos, annus abisse potest.
Nec minimum refert intacta rosaria primus
an sera carpas paene relicta manu.
Quid mirum lectis exhausto floribus horto
si duce non facta est digna corona suo ?
Deprecor hoc : vatum contra sua carmina ne quis
dicta putet ! pro se Musa locuta mea est.
Sunt mihi vobiscum communia sacra, poetae,
in vestro miseris si licet esse choro,
magnaque pars animae mecum vixistis, amici :
hac ego vos absens nunc quoque parte colo.
Sint igitur vestro mea commendata favore
carmina, non possum pro quibus ipse loqui.
Scripta placent a morte fere, quia laedere vivos
livor et injusto carpere dente solet.
Si genus est mortis male vivere, terra moratur
et desunt fatis sola sepulcra meis.
Denique opus curae culpetur ut undique nostrae,
officium nemo qui reprehendat erit.
Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas :
hac ego contentos auguror esse deos.
Haec facit ut veniat pauper quoque gratus ad aras
et placeat caeso non minus agna bove.
Res quoque tanta fuit quantae subsistere summo
Aeneidos vati grande fuisset onus.
Ferre etiam molles elegi tam vasta triumphi
pondera disparibus non potuere rotis.
Quo pede nunc utar dubia est sententia nobis :
alter enim de te, Rhene, triumphus adest.
Inrita votorum non sunt praesagia vatum.
Danda Jovi laurus, dum prior illa viret.
Nec mea verba legis, qui sum submotus ad Histrum,
non bene pacatis flumina pota Getis.
Ista dei vox est : deus est in pectore nostro ;
haec duce praedico vaticinorque deo.
Quid cessas currum pompamque parare triumphis,
livia ? Dant nullas jam tibi bella moras.
Perfida damnatas Germania proicit hastas :
jam pondus dices omen habere meum.
Crede, brevique fides aderit. Geminabit honorem
filius et junctis ut prius ibit equis.
Prome quod inicias umeris victoribus ostrum :
ipsa potest solitum nosse corona caput.
Scuta sed et galeae gemmis radientur et auro
stentque super vinctos trunca tropaea viros.

Oppida turritis cingantur eburnea muris
     fictaque res vero more putetur agi.
Squalidus inmissos fracta sub harundine crines
     rhenus et infectas sanguine portet aquas.
Barbara jam capti poscunt insignia reges
     textaque fortuna divitiora sua
[Lacune]
     [Lacune]
et quae praeterea virtus invicta tuorum
     saepe parata tibi saepe paranda facit.
Di, quorum monitu sumus eventura locuti,
     verba, precor, celeri nostra probate fide.

Cottae Maximo

P3_5

Quam legis unde tibi mittatur epistula, quaeris ?
     Hinc ubi caeruleis jungitur Hister aquis.
Ut regio dicta est, succurrere debet et auctor,
     laesus ab ingenio Naso poeta suo.
Qui tibi quam mallet praesens adferre salutem
     mittit ab hirsutis, Maxime Cotta, Getis.
Legimus, o juvenis patrii non degener oris,
     dicta tibi pleno verba diserta foro.
Quae quamquam lingua mihi sunt properante per horas
     lecta satis multas, pauca fuisse queror.
Plura sed haec feci relegendo saepe nec umquam
     non mihi quam primo grata fuere magis.
Cumque nihil totiens lecta e dulcedine perdant,
     viribus illa suis, non novitate placent.
Felices quibus haec ipso cognoscere in actu
     et tam facundo contigit ore frui !
Nam, quamquam sapor est adlata dulcis in unda,
     gratius ex ipso fonte bibuntur aquae.
Et magis adducto pomum decerpere ramo
     quam de caelata sumere lance juvat.
At nisi peccassem, nisi me mea Musa fugasset,
     quod legi tua vox exhibuisset opus,
utque fui solitus, sedissem forsitan unus
     de centum judex in tua verba viris,
major et inplesset praecordia nostra voluptas,
     cum traherer dictis adnueremque tuis.
Quem quoniam fatum patria vobisque relictis
     inter inhumanos maluit esse Getas,
quod licet, ut videar tecum magis esse legendo,
     saepe, precor, studii pignora mitte tui
exemploque meo, nisi dedignaris id ipsum,
     utere, quod nobis rectius ipse dares.
Namque ego, qui perii jam pridem, Maxime, vobis,
     ingenio nitor non periisse meo.
Redde vicem, nec rara tui monimenta laboris
     accipiant nostrae grata futura manus.
Dic tamen, o juvenis studiorum plene meorum,
     ecquid ab his ipsis admoneare mei.
Ecquid, ubi aut recitas factum modo carmen amicis
     aut, quod saepe soles, exigis ut recitent,
quaeror, ut interdum tua mens, oblita quid absit,

nescioquid certe sentit abesse sui,
utque loqui multum de me praesente solebas,
nunc quoque Nasonis nomen in ore tuo est ?
Ipse quidem Getico peream violatus ab arcu
 - et sit perjuri quam prope poena vides -,
te nisi momentis video paene omnibus absens !
Gratia quod menti quolibet ire licet.
Hac ubi perveni nulli cernendus in Urbem,
saepe loquor tecum, saepe loquente fruor.
Tum mihi difficile est quam sit bene dicere quamque
candida judiciis illa sit hora meis.
Tum me, si qua fides, caelesti sede receptum
cum fortunatis suspicor esse deis.
Rursus ubi huc redii, caelum superosque relinquo,
a Styge nec longe Pontica distat humus.
Unde ego si fato nitor prohibente reverti,
spem sine profectu, Maxime, tolle mihi.

Ad amicum Celato nomine

P3_6

Naso suo - posuit nomen quam paene ! - sodali
mittit ab Euxinis hoc breve carmen aquis.
At si cauta parum scripsisset dextra quis esses,
forsitan officio parta querela foret.
Cur tamen hoc aliis tutum credentibus unus
adpellent ne te carmina nostra rogas ?
Quanta sit in media clementia Caesaris ira,
si nescis, ex me certior esse potes.
Huic ego quam patior nil possem demere poenae,
si judex meriti cogerer esse mei.
Non vetat ille sui quemquam meminisse sodalis
nec prohibet tibi me scribere teque mihi.
Nec scelus admittas, si consoleris amicum
mollibus et verbis aspera fata leves.
Cur, dum tuta times, facis ut reverentia talis
fiat in Augustos invidiosa deos ?
Fulminis adflatos interdum vivere telis
vidimus et refici non prohibente Jove,
nec, quia Neptunus navem lacerarat Ulixis,
Leucothee nanti ferre negavit opem.
Crede mihi, miseris caelestia numina parcunt
nec semper laesos et sine fine premunt.
Principe nec nostro deus est moderatior ullus :
justitia vires temperat ille suas ;
nuper eam Caesar facto de marmore templo,
jam pridem posuit mentis in aede suae.
Juppiter in multos temeraria fulmina torquet
qui poenam culpa non meruere pati.
Obruerit cum tot saevis deus aequoris undis,
ex illis mergi pars quota digna fuit ?
Cum pereant acie fortissima quaeque, vel ipso
judice delectus Martis iniquus erit.
At si forte velis in nos inquirere, nemo est
qui se quod patitur commeruisse neget.
Adde quod extinctos vel aqua vel Marte vel igni
nulla potest iterum restituisse dies.

Restituit multos aut poenae parte levavit
Caesar et in multis me precor esse velit.
At tu, cum tali populus sub principe simus,
adloquio profugi credis inesse metum ?
Forsitan haec domino Busiride jure timeres
aut solito clausos urere in aere viros.
Desine mitem animum vano infamare timore.
Saeva quid in placidis saxa vereris aquis ?
Ipse ego, quod primo scripsi sine nomine vobis,
vix excusari posse mihi videor.
Sed pavor attonito rationis ademerat usum,
cesserat omne novis consiliumque malis,
fortunamque meam metuens, non vindicis iram
terrebar titulo nominis ipse mei.
Hactenus admonitus memori concede poetae
ponat ut in chartis nomina cara suis.
Turpe erit ambobus, longo mihi proximus usu
si nulla libri parte legere mei.
Ne tamen iste metus somnos tibi rumpere possit,
non ultra quam vis officiosus ero
teque tegam qui sis, nisi cum permiseris ipse.
Cogetur nemo munus habere meum.
Tu modo, quem poteras vel aperte tutus amare,
si res est anceps ista, latenter ama.

Ad amicos

P3_7

Verba mihi desunt eadem tam saepe roganti
jamque pudet vanas fine carere preces.
Taedia consimili fieri de carmine vobis,
quidque petam, cunctos edidicisse reor.
Nostraque quid portet jam nostis epistula, quamvis
charta sit a vinclis non labefacta suis.
Ergo mutetur scripti sententia nostri,
ne totiens contra quam rapit amnis eam.
Quod bene de vobis speravi, ignoscite, amici :
talia peccandi jam mihi finis erit.
Nec gravis uxori dicar, quae scilicet in me
quam proba tam timida est experiensque parum.
Hoc quoque, Naso, feres, etenim pejora tulisti :
jam tibi sentiri sarcina nulla potest.
Ductus ab armento taurus detrectet aratrum
subtrahat et duro colla novella jugo.
Nos, quibus adsuerit fatum crudeliter uti,
ad mala jam pridem non sumus ulla rudes.
Venimus in Geticos fines : moriamur in illis,
Parcaque ad extremum qua mea coepit eat !
Spem juvat amplecti, quae non juvat inrita semper,
et, fieri cupias si qua, futura putes.
Proximus huic gradus est bene desperare salutem
seque semel vera scire perisse fide.
Curando fieri quaedam majora videmus
vulnera, quae melius non tetigisse fuit.
Mitius ille perit, subita qui mergitur unda,
quam sua qui tumidis brachia jactat aquis.
Cur ego concepi Scythicis me posse carere

finibus et terra prosperiore frui ?
Cur aliquid de me speravi lenius umquam ?
An fortuna mihi sic mea nota fuit ?
Torqueor en gravius repetitaque forma locorum
exilium renovat triste recensque facit.
Est tamen utilius studium cessasse meorum
quam, quas admorint, non valuisse preces.
Magna quidem res est, quam non audetis, amici,
sed si quis peteret, qui dare vellet erat.
Dummodo non nobis hoc Caesaris ira negarit,
fortiter Euxinis inmoriemur aquis.

Fabio Maximo

P3_8

Quae tibi quaerebam memorem testantia curam
dona Tomitanus mittere posset ager.
Dignus es argento, fulvo quoque dignior auro,
sed te, cum donas, ista juvare solent.
Nec tamen haec loca sunt ullo pretiosa metallo :
hostis ab agricola vix sinit illa fodi.
Purpura saepe tuos fulgens praetexit amictus,
sed non Sarmatico tingitur illa mari.
Vellera dura ferunt pecudes et Palladis uti
arte Tomitanae non didicere nurus.
Femina pro lana Cerealia munera frangit
subpositoque gravem vertice portat aquam.
Non hic pampineis amicitur vitibus ulmus,
nulla premunt ramos pondere poma suos.
Tristia deformes pariunt absinthia campi
terraque de fructu quam sit amara docet.
Nil igitur tota Ponti regione Sinistri
quod mea sedulitas mittere posset erat.
Clausa tamen misi Scythica tibi tela pharetra :
hoste, precor, fiant illa cruenta tuo.
Hos habet haec calamos, hos haec habet ora libellos,
haec viget in nostris, Maxime, Musa locis !
Quae quamquam misisse pudet, quia parva videntur,
tu tamen haec, quaeso, consule missa boni !

Bruto

P3_9

Quod sit in his eadem sententia, Brute, libellis,
carmina nescio quem carpere nostra refers,
nil nisi me terra fruar ut propiore rogare
et quam sim denso cinctus ab hoste loqui.
O ! quam de multis vitium reprehenditur unum !
Hoc peccat solum si mea Musa, bene est.
Ipse ego librorum video delicta meorum,
cum sua plus justo carmina quisque probet.
Auctor opus laudat : sic forsitan Agrius olim
Thersiten facie dixerit esse bona.
Judicium tamen hic nostrum non decipit error,
nec quicquid genui protinus illud amo.
Cur igitur, si me video delinquere, peccem

et patiar scripto crimen inesse rogas ?
Non eadem ratio est sentire et demere morbos :
sensus inest cunctis, tollitur arte malum.
Saepe aliquod verbum cupiens mutare reliqui,
judicium vires destituuntque meum.
Saepe piget - quid enim dubitem tibi vera fateri ? -
corrigere et longi ferre laboris onus.
Scribentem juvat ipse labor minuitque laborem
cumque suo crescens pectore fervet opus,
corrigere ut res est tanto minus ardua quanto
magnus Aristarcho major Homerus erat,
sic animum lento curarum frigore laedit
et cupidi cursus frena retentat equi.
Atque ita di mites minuant mihi Caesaris iram
ossaque pacata nostra tegantur humo,
ut mihi conanti nonnumquam intendere curas
fortunae species obstat acerba meae,
vixque mihi videor faciam qui carmina sanus
inque feris curem corrigere illa Getis.
Nil tamen e scriptis magis excusabile nostris
quam sensus cunctis paene quod unus inest.
Laeta fere laetus cecini, cano tristia tristis :
conveniens operi tempus utrumque suo est.
Quid nisi de vitio scribam regionis amarae,
utque loco moriar commodiore precer ?
Cum totiens eadem dicam, vix audior ulli
verbaque profectu dissimulata carent.
Et tamen haec eadem cum sint, non scripsimus isdem
unaque per plures vox mea temptat opem.
An, ne bis sensum lector reperiret eundem,
unus amicorum, Brute, rogandus eras ?
Non fuit hoc tanti, confesso ignoscite, docti !
Vilior est operis fama salute mea.
Denique materiam quam quis sibi finxerit ipse,
arbitrio variat multa poeta suo.
Musa mea est index nimium quoque vera malorum
atque incorrupti pondera testis habet.
Nec liber ut fieret, sed uti sua cuique daretur
littera, propositum curaque nostra fuit.
Postmodo conlectas utcumque sine ordine junxi :
hoc opus electum ne mihi forte putes.
Da veniam scriptis, quorum non gloria nobis
causa, sed utilitas officiumque fuit.

Sex. Pompeio

P4_1
Accipe, Pompei, deductum carmen ab illo
debitor est vitae qui tibi, Sexte, suae.
Qui seu non prohibes a me tua nomina poni,
accedet meritis haec quoque summa tuis,
sive trahis vultus, equidem peccasse fatebor,
delicti tamen est causa probanda mei.
Non potuit mea mens quin esset grata teneri :
sit precor officio non gravis ira pio.
O, quotiens ego sum libris mihi visus ab istis
inpius, in nullo quod legerere loco !

O, quotiens, alii vellem cum scribere, nomen
     rettulit in ceras inscia dextra tuum !
Ipse mihi placuit mendis in talibus error
     et vix invita facta litura manu est.
"Viderit ad summam, dixi, licet ipse queratur !
     a ! pudet offensam non meruisse prius."
Da mihi, si quid ea est, hebetantem pectora Lethen,
     oblitus potero non tamen esse tui,
idque sinas, oro, nec fastidita repellas
     verba nec officio crimen inesse putes,
et levis haec meritis referatur gratia tantis ;
     si minus, invito te quoque gratus ero.
Numquam pigra fuit nostris tua gratia rebus
     nec mihi munificas arca negavit opes.
Nunc quoque nil subitis clementia territa fatis
     auxilium vitae fertque feretque meae.
Unde, rogas forsan, fiducia tanta futuri
     sit mihi ? Quod fecit, quisque tuetur opus.
Ut Venus artificis labor est et gloria Coi,
     aequoreo madidas quae premit imbre comas,
arcis ut Actaeae vel eburna vel aerea custos
     bellica Phidiaca stat dea facta manu,
vindicat ut Calamis laudem quos fecit equorum,
     ut similis verae vacca Myronis opus,
sic ego sum rerum non ultima, Sexte, tuarum
     tutelaeque feror munus opusque tuae.

Severo

P4_2 v.1

Quod legis, o vates magnorum maxime regum,
     venit ab intonsis usque, Severe, Getis,
cujus adhuc nomen nostros tacuisse libellos,
     si modo permittis dicere vera, pudet.
Orba tamen numeris cessavit epistula numquam
     ire per alternas officiosa vices.
Carmina sola tibi memorem testantia curam
     non data sunt : quid enim quae facis ipse darem ?
Quis mel Aristaeo, quis Baccho vina Falerna,
     Triptolemo fruges, poma det Alcinoo ?
Fertile pectus habes interque Helicona colentes
     uberius nulli provenit ista seges.
Mittere ad hunc carmen frondes erat addere silvis.
     Haec mihi cunctandi causa, Severe, fuit.
Nec tamen ingenium nobis respondet ut ante,
     sed siccum sterili vomere litus aro.
Scilicet ut limus venas excaecat in undis
     laesaque subpresso fonte resistit aqua,
pectora sic mea sunt limo vitiata malorum
     et carmen vena pauperiore fluit.
Si quis in hac ipsum terra posuisset Homerum,
     esset, crede mihi, factus et ille Getes.
Da veniam fasso, studiis quoque frena remisi
     ducitur et digitis littera rara meis.
Inpetus ille sacer qui vatum pectora nutrit,
     qui prius in nobis esse solebat, abest.
Vix venit ad partes, vix sumptae Musa tabellae

inponit pigras paene coacta manus,
parvaque, ne dicam scribendi nulla voluptas
est mihi nec numeris nectere verba juvat,
sive quod hinc fructus adeo non cepimus ullos,
principium nostri res sit ut ista mali,
sive quod in tenebris numerosos ponere gestus
quodque legas nulli scribere carmen idem est :
excitat auditor studium laudataque virtus
crescit et inmensum gloria calcar habet.
Hic mea cui recitem nisi flavis scripta Corallis
quasque alias gentes barbarus Hister habet ?
Sed quid solus agam quaque infelicia perdam
otia materia subripiamque diem ?
Nam quia nec vinum nec me tenet alea fallax
per quae clam tacitum tempus abire solet
nec me - quod cuperem, si per fera bella liceret -
oblectat cultu terra novata suo,
quid nisi Pierides, solacia frigida, restant,
non bene de nobis quae meruere deae ?
At tu, cui bibitur felicius Aonius fons,
utiliter studium quod tibi cedit ama
sacraque Musarum merito cole, quodque legamus
huc aliquod curae mitte recentis opus.

Ad ingratum

P4_3

Conquerar an taceam ? Ponam sine nomine crimen
an notum qui sis omnibus esse velim ?
Nomine non utar, ne commendere querela,
quaeraturque tibi carmine fama meo.
Dum mea puppis erat valida fundata carina,
qui mecum velles currere primus eras.
Nunc, quia contraxit vultum Fortuna, recedis,
auxilio postquam scis opus esse tuo.
Dissimulas etiam nec me vis nosse videri
quisque sit audito nomine Naso rogas.
Ille ego sum, quamquam non vis audire, vetusta
paene puer puero junctus amicitia,
ille ego qui primus tua seria nosse solebam
et tibi jucundis primus adesse jocis,
ille ego convictor densoque domesticus usu,
ille ego judiciis unica Musa tuis,
ille ego sum qui nunc an vivam, perfide, nescis,
cura tibi de quo quaerere nulla fuit.
Sive fui numquam carus, simulasse fateris,
seu non fingebas, inveniere levis.
Aut age, dic aliquam quae te mutaverit iram.
Nam nisi justa tua est, justa querela mea est.
Quod te nunc crimen similem vetat esse priori ?
An crimen, coepi quod miser esse, vocas ?
Si mihi rebus opem nullam factisque ferebas,
venisset verbis charta notata tribus.
Vix equidem credo, sed et insultare jacenti
te mihi nec verbis parcere fama refert.
Quid facis, a ! demens ? Cur, si Fortuna recedat,
naufragio lacrimas eripis ipse tuo ?

31 Haec dea non stabili quam sit levis orbe fatetur,
32 quae summum dubio sub pede semper habet.
33 Quolibet est folio, quavis incertior aura.
34 Par illi levitas, improbe, sola tua est.
35 Omnia sunt hominum tenui pendentia filo
36 et subito casu quae valuere ruunt.
37 Divitis audita est cui non opulentia Croesi ?
38 Nempe tamen vitam captus ab hoste tulit.
39 Ille Syracosia modo formidatus in urbe
40 vix humili duram reppulit arte famem.
41 Quid fuerat Magno majus ? Tamen ille rogavit
42 submissa fugiens voce clientis opem,
43 cuique viro totus terrarum paruit orbis
44 (Lacune)
45 ille Jugurthino clarus Cimbroque triumpho,
46 quo victrix totiens consule Roma fuit,
47 in caeno Marius jacuit cannaque palustri
48 pertulit et tanto multa pudenda viro.
49 Ludit in humanis divina potentia rebus
50 et certam praesens vix feret hora fidem.
51 "Litus ad Euxinum" si quis mihi diceret "ibis
52 et metues arcu ne feriare Getae",
53 "I, bibe" dixissem "purgantes pectora sucos
54 quicquid et in tota nascitur Anticyra."
55 Sum tamen haec passus nec, si mortalia possem,
56 et summi poteram tela cavere dei.
57 Tu quoque fac timeas et quae tibi laeta videntur,
58 dum loqueris, fieri tristia posse puta.

Sex. Pompeio

P4_4 v.1 Nulla dies adeo est australibus umida nimbis,
2 non intermissis ut fluat imber aquis ;
3 nec sterilis locus ullus ita est, ut non sit in illo
4 mixta fere duris utilis herba rubis.
5 Nil adeo fortuna gravis miserabile fecit
6 ut minuant nulla gaudia parte malum.
7 Ecce domo patriaque carens oculisque meorum,
8 naufragus in Getici litoris actus aquas,
9 qua tamen inveni vultum diffundere causa
10 possim fortunae nec meminisse meae.
11 Nam mihi cum fulva solus spatiarer harena,
12 visa est a tergo penna dedisse sonum.
13 Respicio nec erat corpus quod cernere possem,
14 verba tamen sunt haec aure recepta mea :
15 "En ego laetarum venio tibi nuntia rerum,
16 fama per inmensas aere lapsa vias :
17 consule Pompeio, quo non tibi carior alter,
18 candidus et felix proximus annus erit ! "
19 dixit et, ut laeto Pontum rumore replevit,
20 ad gentes alias hinc dea vertit iter,
21 at mihi dilapsis inter nova gaudia curis
22 excidit asperitas hujus iniqua loci.
23 Ergo ubi, Jane biceps, longum reseraveris annum
24 pulsus et a sacro mense December erit,
25 purpura Pompeium summi velabit honoris,

ne titulis quicquam debeat ille suis.
Cernere jam videor rumpi paene atria turba
et populum laedi deficiente loco
templaque Tarpeiae primum tibi sedis adiri
et fieri faciles in tua vota deos,
colla boves niveos certae praebere securi,
quos aluit campis herba Falisca suis,
cumque deos omnes, tum quos inpensius aequos
esse tibi cupias, cum Jove Caesar erunt.
Curia te excipiet patresque e more vocati
intendent aures ad tua verba suas.
Hos ubi facundo tua vox hilaraverit ore,
utque solet, tulerit prospera verba dies
egeris et meritas superis cum Caesare grates
 - qui causam, facias cur ita saepe, dabit ! -,
inde domum repetes toto comitante senatu
officium populi vix capiente domo.
Me miserum, turba quod non ego cernar in illa
nec poterunt istis lumina nostra frui !
Quod licet, absentem qua possum mente videbo ;
aspiciet vultus consulis illa sui.
Di faciant aliquo subeat tibi tempore nostrum
nomen et "Heu ! " dicas "quid miser ille facit ? "
Haec tua pertulerit si quis mihi verba, fatebor
protinus exilium mollius esse meum.

Sex. Pompeio

P4_5

Ite, leves elegi, doctas ad consulis aures
verbaque honorato ferte legenda viro.
Longa via est nec vos pedibus proceditis aequis
tectaque brumali sub nive terra latet.
Cum gelidam Thracen et opertum nubibus Haemum
et maris Ionii transieritis aquas,
luce minus decima dominam venietis in Urbem,
ut festinatum non faciatis iter.
Protinus inde domus vobis Pompeia petatur :
non est Augusto junctior ulla foro.
Si quis, ut in populo, qui sitis et unde requiret,
nomina decepta quaelibet aure ferat.
Ut sit enim tutum, sicut reor esse, fateri
vera, minus certe ficta timoris habent.
Copia nec vobis nullo prohibente videndi
consulis, ut limen contigeritis, erit :
aut reget ille suos dicendo jura Quirites,
conspicuum signis cum premet altus ebur,
aut populi reditus positam componet ad hastam
et minui magnae non sinet urbis opes,
aut, ubi erunt patres in Julia templa vocati,
de tanto dignis consule rebus aget,
aut feret Augusto solitam natoque salutem
deque parum noto consulet officio
tempus et his vacuum Caesar Germanicus omne
auferet : a magnis hunc colit ille deis.
Cum tamen a turba rerum requieverit harum,
ad vos mansuetas porriget ille manus

quidque parens ego vester agam fortasse requiret.
Talia vos illi reddere verba volo :
"Vivit adhuc vitamque tibi debere fatetur
quam prius a miti Caesare munus habet.
Te sibi, cum fugeret, memori solet ore referre
barbariae tutas exhibuisse vias.
Sanguine Bistonium quod non tepefecerit ensem,
effectum cura pectoris esse tui.
Addita praeterea vitae quoque multa tuendae
munera, ne proprias attenuaret opes.
Pro quibus ut meritis referatur gratia, jurat
se fore mancipii tempus in omne tui.
Nam prius umbrosa carituros arbore montes
et freta velivolas non habitura rates
fluminaque in fontes cursu reditura supino
gratia quam meriti possit abire tui."
Haec ubi dixeritis, servet sua dona rogate !
Sic fuerit vestrae causa peracta viae.

Bruto

P4_6 Quam legis, ex illis tibi venit epistula, Brute,
Nasonem nolles in quibus esse locis,
sed tu quod nolles, voluit miserabile fatum.
Ei mihi ! plus illud quam tua vota valet.
In Scythia nobis quinquennis olympias acta est ;
jam tempus lustri transit in alterius.
Perstat enim Fortuna tenax votisque malignum
opponit nostris insidiosa pedem.
Certus eras pro me, Fabiae laus, Maxime, gentis,
numen ad Augustum supplice voce loqui.
Occidis ante preces causamque ego, Maxime, mortis
- nec fuero tanti ! - me reor esse tuae.
Jam timeo nostram cuiquam mandare salutem ;
ipsum morte tua concidit auxilium.
Coeperat Augustus deceptae ignoscere culpae,
spem nostram terras deseruitque simul.
Quale tamen potui, de caelite, Brute, recenti
vestra procul positus carmen in ora dedi.
Quae prosit pietas utinam mihi sitque malorum
jam modus et sacrae mitior ira domus !
Te quoque idem liquido possum jurare precari,
o mihi non dubia cognite Brute nota.
Nam cum praestiteris verum mihi semper amorem,
hic tamen adverso tempore crevit amor,
quique tuas pariter lacrimas nostrasque videret
passuros poenam crederet esse duos.
Lenem te miseris genuit natura nec ulli
mitius ingenium quam tibi, Brute, dedit,
ut, qui quid valeas ignoret Marte forensi,
posse tuo peragi vix putet ore reos.
Scilicet ejusdem est, quamvis pugnare videntur,
supplicibus facilem, sontibus esse trucem.
Cum tibi suscepta est legis vindicta severae,
verba velut tinctum singula virus habent.
Hostibus eveniat quam sis violentus in armis

sentire et linguae tela subire tuae
quae tibi tam tenui cura limantur ut omnes
istius ingenium corporis esse negent.
At si quem laedi fortuna cernis iniqua,
mollior est animo femina nulla tuo.
Hoc ego praecipue sensi, cum magna meorum
notitiam pars est infitiata mei.
Inmemor illorum, vestri non inmemor umquam
qui mala solliciti nostra levatis ero.
Et prius hic nimium nobis conterminus Hister
in caput Euxino de mare vertet iter,
utque Thyesteae redeant si tempora mensae,
solis ad Eoas currus agetur aquas,
quam quisquam vestrum qui me doluistis ademptum
arguat ingratum non meminisse sui.

Vestali

P4_7

Missus es Euxinas quoniam, Vestalis, ad undas,
ut positis reddas jura sub axe locis,
aspicis en praesens quali jaceamus in arvo,
nec me testis eris falsa solere queri.
Accedet voci per te non inrita nostrae,
Alpinis juvenis regibus orte, fides.
Ipse vides certe glacie concrescere Pontum,
ipse vides rigido stantia vina gelu ;
ipse vides onerata ferox ut ducat Iazyx
per medias Histri plaustra bubulcus aquas.
Aspicis et mitti sub adunco toxica ferro
et telum causas mortis habere duas.
Atque utinam pars haec tantum spectata fuisset,
non etiam proprio cognita Marte tibi !
Tendisti ad primum per densa pericula pilum,
contigit ex merito qui tibi nuper honor.
Sit licet hic titulus plenus tibi fructibus, ingens
ipsa tamen virtus ordine major erit.
Non negat hoc Hister, cujus tua dextera quondam
puniceam Getico sanguine fecit aquam.
Non negat Aegisos, quae te subeunte recepta
sensit in ingenio nil opis esse loci.
Nam, dubium positu melius defensa manune,
urbs erat in summo nubibus aequa jugo.
Sithonio regi ferus interceperat illam
hostis et ereptas victor habebat opes,
donec fluminea devecta Vitellius unda
intulit exposito milite signa Getis.
At tibi, progenies alti fortissima Donni,
venit in adversos impetus ire viros.
Nec mora, conspicuus longe fulgentibus armis,
fortia ne possint facta latere caves
ingentique gradu contra ferrumque locumque
saxaque brumali grandine plura subis.
Nec te missa super jaculorum turba moratur
nec quae vipereo tela cruore madent.
Spicula cum pictis haerent in casside pennis
parsque fere scuti vulnere nulla vacat.

Nec corpus cunctos feliciter effugit ictus,
sed minor est acri laudis amore dolor.
Talis apud Trojam Danais pro navibus Ajax
dicitur Hectoreas sustinuisse faces.
Ut propius ventum est admotaque dextera dextrae
resque fero potuit comminus ense geri,
dicere difficile est quid Mars tuus egerit illic
quotque neci dederis quosque quibusque modis.
Ense tuo factos calcabas victor acervos
inpositoque Getes sub pede multus erat.
Pugnat ad exemplum primi minor ordine pili
multaque fert miles vulnera, multa facit.
Sed tantum virtus alios tua praeterit omnes
ante citos quantum Pegasus ibat equos.
Vincitur Aegisos testataque tempus in omne
sunt tua, Vestalis, carmine facta meo.

Suillio

P4_8

Littera sera quidem, studiis exculte Suilli,
huc tua pervenit, sed mihi grata tamen,
qua pia si possit superos lenire rogando
gratia, laturum te mihi dicis opem.
Ut jam nil praestes, animi sum factus amici
debitor et meritum velle juvare voco.
Inpetus iste tuus longum modo duret in aevum,
neve malis pietas sit tua lassa meis !
Jus aliquod faciunt adfinia vincula nobis,
quae semper maneant inlabefacta precor.
Nam tibi quae conjunx, eadem mihi filia paene est,
et quae te generum, me vocat illa virum.
Ei mihi, si lectis vultum tu versibus istis
ducis et adfinem te pudet esse meum !
At nihil hic dignum poteris reperire pudore
praeter Fortunam, quae mihi caeca fuit.
Seu genus excutias, equites ab origine prima
usque per innumeros inveniemur avos ;
sive velis qui sint mores inquirere nostri,
errorem misero detrahe, labe carent.
Tu modo si quid agi sperabis posse precando,
quos colis exora supplice voce deos.
Di tibi sint Caesar juvenis : tua numina placa !
hac certe nulla est notior ara tibi.
Non sinit illa sui vanas antistitis umquam
esse preces : nostris hinc pete rebus opem !
Quamlibet exigua si nos ea juverit aura,
obruta de mediis cumba resurget aquis.
Tunc ego tura feram rapidis sollemnia flammis,
et valeant quantum numina testis ero.
Nec tibi de Pario statuam, Germanice, templum
marmore : carpsit opes illa ruina meas.
Templa domus facient vobis urbesque beatae,
Naso suis opibus, carmine gratus erit.
Parva quidem fateor pro magnis munera reddi,
cum pro concessa verba salute damus.
Sed qui quam potuit dat maxima, gratus abunde est

et finem pietas contigit illa suum.
Nec quae de parva pauper dis libat acerra,
tura minus grandi quam data lance valent
agnaque tam lactens quam gramine pasta Falisco
victima Tarpeios inficit icta focos.
Nec tamen officio vatum per carmina facto
principibus res est aptior ulla viris.
Carmina vestrarum peragunt praeconia laudum
neve sit actorum fama caduca cavent.
Carmine fit vivax virtus expersque sepulcri
notitiam serae posteritatis habet.
Tabida consumit ferrum lapidemque vetustas
nullaque res majus tempore robur habet.
Scripta ferunt annos : scriptis Agamemnona nosti
et quisquis contra vel simul arma tulit.
Quis Thebas septemque duces sine carmine nosset
et quicquid post haec, quicquid et ante fuit ?
Di quoque carminibus, si fas est dicere, fiunt
tantaque majestas ore canentis eget.
Sic Chaos ex illa naturae mole prioris
digestum partes scimus habere suas ;
sic adfectantes caelestia regna Gigantes
ad Styga nimbifero vindicis igne datos ;
sic victor laudem superatis Liber ab Indis,
Alcides capta traxit ab Oechalia,
et modo, Caesar, avum, quem virtus addidit astris,
sacrarunt aliqua carmina parte tuum.
Si quid adhuc igitur vivi, Germanice, nostro
restat in ingenio, serviet omne tibi.
Non potes officium vatis contemnere vates :
judicio pretium res habet ista tuo.
Quod nisi te nomen tantum ad majora vocasset,
gloria Pieridum summa futurus eras.
Sed dare materiam nobis quam carmina majus,
nec tamen ex toto deserere illa potes.
Nam modo bella geris, numeris modo verba coerces,
quodque aliis opus est, hoc tibi lusus erit.
Utque nec ad citharam nec ad arcum segnis Apollo est,
sed venit ad sacras nervus uterque manus,
sic tibi nec docti desunt nec principis artes,
mixta sed est animo cum Jove Musa tuo.
Quae quoniam nec nos unda submovit ab illa,
ungula Gorgonei quam cava fecit equi,
prosit opemque ferat communia sacra tueri
atque isdem studiis inposuisse manum.
Litora pellitis nimium subjecta Corallis
ut tandem saevos effugiamque Getas,
clausaque si misero patria est, ut ponar in ullo
qui minus Ausonia distat ab urbe loco,
unde tuas possim laudes celebrare recentes
magnaque quam minima facta referre mora.
Tangat ut hoc votum caelestia, care Suilli,
numina, pro socero paene precare tuo.

Graecino

P4_9

Unde licet, non unde juvat, Graecine, salutem
mittit ab Euxinis hanc tibi Naso vadis
missaque, di faciant, auroram occurrat ad illam
bis senos fascis quae tibi prima dabit,
ut, quoniam sine me tanges Capitolia consul
et fiam turbae pars ego nulla tuae,
in domini subeat partis et praestet amici
officium jusso littera nostra die.
Atque, ego si fatis genitus melioribus essem
et mea sincero curreret axe rota,
quo nunc nostra manus per scriptum fungitur, esset
lingua salutandi munere functa tui
gratatusque darem cum dulcibus oscula verbis
nec minus ille meus quam tuus esset honor.
Illa, confiteor, sic essem luce superbus
ut caperet fastus vix domus ulla meos,
dumque latus sancti cingit tibi turba senatus,
consulis ante pedes ire juberer eques
et, quamquam cuperem semper tibi proximus esse,
gauderem lateris non habuisse locum
nec querulus, turba quamvis eliderer, essem,
sed foret a populo tum mihi dulce premi.
Prospicerem gaudens quantus foret agminis ordo
densaque quam longum turba teneret iter,
quoque magis noris quam me vulgaria tangant,
spectarem qualis purpura te tegeret.
Signa quoque in sella nossem formata curuli
et totum Numidi sculptile dentis opus.
At cum Tarpeias esses deductus in arces,
dum caderet jussu victima sacra tuo,
me quoque secreto grates sibi magnus agentem
audisset media qui sedet aede deus
turaque mente magis plena quam lance dedissem
ter quater imperii laetus honore tui.
Hic ego praesentes inter numerarer amicos,
mitia jus Urbis si modo fata darent,
quaeque mihi sola capitur nunc mente voluptas,
tunc oculis etiam percipienda foret.
Non ita caelitibus visum est, et forsitan aequis.
Nam quid me poenae causa negata juvet ?
Mente tamen, quae sola loco non exulat, utar,
praetextam fasces aspiciamque tuos.
Haec modo te populo reddentem jura videbit
et se secretis finget adesse tuis,
nunc longi reditus hastae subponere lustri
credet et exacta cuncta locare fide,
nunc facere in medio facundum verba senatu
publica quaerentem quid petat utilitas,
nunc pro Caesaribus superis decernere grates
albave opimorum colla ferire boum.
Atque utinam, cum jam fueris potiora precatus,
ut mihi placetur principis ira roges !
Surgat ad hanc vocem plena pius ignis ab ara
detque bonum voto lucidus omen apex !
Interea, qua parte licet, ne cuncta queramur,
hic quoque te festum consule tempus agam.

Altera laetitiae est nec cedens causa priori :
successor tanti frater honoris erit.
Nam tibi finitum summo, Graecine, Decembri
imperium Jani suscipit ille die,
quaeque est in vobis pietas, alterna feretis
gaudia, tu fratris fascibus, ille tuis.
Sic tu bis fueris consul, bis consul et ille,
inque domo binus conspicietur honor.
Qui quamquam est ingens et nullum Martia summo
altius imperium consule Roma videt,
multiplicat tamen hunc gravitas auctoris honorem
et majestatem res data dantis habet.
Judiciis igitur liceat Flaccoque tibique
talibus Augusti tempus in omne frui.
Quod tamen ab rerum cura propiore vacabit,
vota, precor, votis addite vestra meis,
et si quem dabit aura sinum, jactate rudentis,
exeat e Stygiis ut mea navis aquis.
Praefuit his, Graecine, locis modo Flaccus et illo
ripa ferox Histri sub duce tuta fuit.
Hic tenuit Mysas gentis in pace fideli,
hic arcu fisos terruit ense Getas.
Hic raptam Troesmin celeri virtute recepit
infecitque fero sanguine Danuvium.
Quaere loci faciem Scythicique incommoda caeli
et quam vicino terrear hoste roga,
sintne litae tenues serpentis felle sagittae,
fiat an humanum victima dira caput,
mentiar, an coeat duratus frigore Pontus
et teneat glacies jugera multa freti.
Haec ubi narrarit, quae sit mea fama require,
quoque modo peragam tempora dura roga.
Non sumus hic odio nec scilicet esse meremur,
nec cum fortuna mens quoque versa mea est.
Illa quies animi quam tu laudare solebas,
ille vetus solito perstat in ore pudor.
Sic ego sum longe, sic hic, ubi barbarus hostis
ut fera plus valeant legibus arma facit,
rem queat ut nullam tot jam, Graecine, per annos
femina de nobis virve puerve queri.
Hoc facit ut misero faveant adsintque Tomitae,
haec quoniam tellus testificanda mihi est.
Illi me, quia velle vident, discedere malunt,
respectu cupiunt hic tamen esse sui.
Nec mihi credideris : extant decreta quibus nos
laudat et inmunes publica cera facit.
Conveniens miseris et quamquam gloria non sit,
proxima dant nobis oppida munus idem.
Nec pietas ignota mea est : videt hospita terra
in nostra sacrum Caesaris esse domo.
Stant pariter natusque pius conjunxque sacerdos,
numina jam facto non leviora deo.
Neu desit pars ulla domus, stat uterque nepotum,
hic aviae lateri proximus, ille patris.
His ego do totiens cum ture precantia verba,
Eoo quotiens surgit ab orbe dies.
Tota, licet quaeras, hoc me non fingere dicet
officii testis Pontica terra mei.

Pontica me tellus, quantis hac possumus ara,
natalem ludis scit celebrare dei.
Nec minus hospitibus pietas est cognita talis,
misit in has si quos longa Propontis aquas.
Is quoque quo Laevus fuerat sub praeside Pontus
audierit frater forsitan ista tuus.
Fortuna est inpar animo talique libenter
exiguas carpo munere pauper opes.
Nec vestris damus haec oculis procul Urbe remoti,
contenti tacita sed pietate sumus.
Et tamen haec tangent aliquando Caesaris aures :
nil illi toto quod fit in orbe latet.
Tu certe scis haec, superis adscite, videsque,
Caesar, ut est oculis subdita terra tuis,
tu nostras audis inter convexa locatus
sidera, sollicito quas damus ore, preces.
Perveniant istuc et carmina forsitan illa
quae de te misi caelite facta novo !
Auguror his igitur flecti tua numina nec tu
inmerito nomen mite Parentis habes.

Albinovano

P4_10

Haec mihi Cimmerio bis tertia ducitur aestas
litore pellitos inter agenda Getas.
Ecquos tu silices, ecquod, carissime, ferrum
duritiae confers, Albinovane, meae ?
Gutta cavat lapidem, consumitur anulus usu,
atteritur pressa vomer aduncus humo.
Tempus edax igitur praeter nos omnia perdet :
cessat duritia mors quoque victa mea.
Exemplum est animi nimium patientis Ulixes
jactatus dubio per duo lustra mari,
tempora solliciti sed non tamen omnia fati
pertulit et placidae saepe fuere morae.
An grave sex annis pulchram fovisse Calypson
aequoreaeque fuit concubuisse deae ?
Excipit Hippotades qui dat pro munere ventos,
curvet ut inpulsos utilis aura sinus.
Nec bene cantantis labor est audire puellas
nec degustanti lotos amara fuit.
Hos ego qui patriae faciant oblivia sucos
parte meae vitae, si modo dentur, emam.
Nec tu contuleris urbem Laestrygonos umquam
gentibus obliqua quas obit Hister aqua,
nec vincet Cyclops saevum feritate Piacchen ;
qui quota terroris pars solet esse mei ?
Scylla feris trunco quod latret ab inguine monstris,
Heniochae nautis plus nocuere rates.
Nec potes infestis conferre Charybdin Achaeis,
ter licet epotum ter vomat illa fretum ;
qui quamquam dextra regione licentius errant,
securum latus hoc non tamen esse sinunt.
Hic agri infrondes, hic spicula tincta venenis,
hic freta vel pediti pervia reddit hiems,
ut, qua remus iter pulsis modo fecerat undis,

siccus contempta nave viator eat.
Qui veniunt istinc vix vos ea credere dicunt.
Quam miser est qui fert asperiora fide !
Crede tamen, nec te causas nescire sinemus
horrida Sarmaticum cur mare duret hiems.
Proxima sunt nobis plaustri praebentia formam
et quae praecipuum sidera frigus habent.
Hinc oritur Boreas oraeque domesticus huic est
et sumit vires a propiore loco.
At Notus, adverso tepidum qui spirat ab axe,
est procul et rarus languidiorque venit.
Adde quod hic clauso miscentur flumina Ponto
vimque fretum multo perdit ab amne suam.
Huc Lycus, huc Sagaris Peniusque Hypanisque Calesque
influit et crebro vertice tortus Halys
Partheniusque rapax et volvens saxa Cynapses
labitur et nullo tardior amne Tyras,
et tu, femineae Thermodon cognite turmae
et quondam Graiis Phasi petite viris,
cumque Borysthenio liquidissimus amne Dyraspes
et tacite peragens lene Melanthus iter,
quique duas terras, Asiam Cadmique sororem,
separat et cursus inter utramque facit,
innumerique alii, quos inter maximus omnis
cedere Danuvius se tibi, Nile, negat.
Copia tot laticum, quas auget, adulterat undas
nec patitur vires aequor habere suas.
Quin etiam stagno similis pigraeque paludi
caeruleus vix est diluiturque color.
Innatat unda freto dulcis leviorque marina est,
quae proprium mixto de sale pondus habet.
Si roget haec aliquis cur sint narrata Pedoni
quidve loqui certis juverit ista modis :
"Detinui, dicam, curas tempusque fefelli.
Hunc fructum praesens attulit hora mihi.
Abfuimus solito, dum scribimus ista, dolore
in mediis nec nos sensimus esse Getis."
At tu, non dubito, cum Thesea carmine laudes,
materiae titulos quin tueare tuae,
quemque refers, imitere virum : vetat ille profecto
tranquilli comitem temporis esse fidem.
Qui quamquam est factis ingens et conditur a te
vir tanto quanto debuit ore cani,
est tamen ex illo nobis imitabile quiddam
inque fide Theseus quilibet esse potest.
Non tibi sunt hostes ferro clavaque domandi,
per quos vix ulli pervius Isthmos erat,
sed praestandus amor, res non operosa volenti.
Quis labor est puram non temerasse fidem ?
Haec tibi, qui praestas indeclinatus amico,
non est quod lingua dicta querente putes.

Gallioni

P4_11

Gallio, crimen erit vix excusabile nobis
carmine te nomen non habuisse meo ;

tu quoque enim, memini, caelesti cuspide facta
fovisti lacrimis vulnera nostra tuis.
Atque utinam rapti jactura laesus amici
sensisses ultra quod quererere nihil !
Non ita dis placuit, qui te spoliare pudica
conjuge crudeles non habuere nefas.
Nuntia nam luctus mihi nuper epistula venit
lectaque cum lacrimis sunt tua damna meis.
Sed neque solari prudentem stultior ausim
verbaque doctorum nota referre tibi,
finitumque tuum, si non ratione, dolorem
ipsa jam pridem suspicor esse mora.
Dum tua pervenit, dum littera nostra recurrens
tot maria ac terras permeat, annus abit.
Temporis officium est solacia dicere certi,
dum dolor in cursu est et petit aeger opem.
At cum longa dies sedavit vulnera mentis,
intempestive qui movet illa novat.
Adde, quod - atque utinam verum mihi venerit omen ! -
conjugio felix jam potes esse novo.

Tuticano

P4_12

Quo minus in nostris ponaris, amice, libellis,
nominis efficitur condicione tui ;
aut ego non alium prius hoc dignarer honore,
est aliquis nostrum si modo carmen honor.
Lex pedis officio fortunaque nominis obstat
quaque meos adeas, est via nulla, modos.
Nam pudet in geminos ita nomen scindere versus,
desinat ut prior hoc incipiatque minor,
et pudeat, si te, qua syllaba parte moratur,
artius adpellem Tuticanumque vocem.
Et potes in versum Tuticani more venire,
fiat ut e longa syllaba prima brevis,
aut ut ducatur quae nunc correptius exit
et sit porrecta longa secunda mora.
His ego si vitiis ausim corrumpere nomen,
ridear et merito pectus habere neger.
Haec mihi causa fuit dilati muneris hujus,
quod meus adjecto fenore reddet amor,
teque canam quacumque nota, tibi carmina mittam,
paene mihi puero cognite paene puer,
perque tot annorum seriem quot habemus uterque
non mihi quam fratri frater amate minus.
Tu bonus hortator, tu duxque comesque fuisti,
cum regerem tenera frena novella manu.
Saepe ego correxi sub te censore libellos,
saepe tibi admonitu facta litura meo est,
dignam Maeoniis Phaeacida condere chartis
cum te Pieriae perdocuere deae.
Hic tenor, haec viridi concordia coepta juventa
venit ad albentis inlabefacta comas.
Quae nisi te moveant, duro tibi pectora ferro
esse vel invicto clausa adamante putem.
Sed prius huic desint et bellum et frigora terrae,

invisus nobis quae duo Pontus habet,
et tepidus Boreas et sit praefrigidus Auster,
et possit fatum mollius esse meum
quam tua sint lasso praecordia dura sodali.
Hic cumulus nostris absit abestque malis.
Tu modo per superos, quorum certissimus ille est
quo tuus adsidue principe crevit honor,
effice constanti profugum pietate tuendo,
ne sperata meam deserat aura ratem.
Quid mandem quaeris ? Peream, nisi dicere vix est,
si modo jam periit, ille perire potest.
Nec quid agam invenio nec quid nolimve velimve,
nec satis utilitas est mihi nota mea.
Crede mihi, miseros prudentia prima relinquit
et sensus cum re consiliumque fugit.
Ipse, precor, quaeras qua sim tibi parte juvandus
quoque viam facias ad mea vota vado.

Caro

P4_13

O mihi non dubios inter memorande sodales,
qui quod es, id vere, Care, vocaris, ave !
Unde salutaris, color hic tibi protinus index
et structura mei carminis esse potest,
non quia mirifica est, sed quod non publica certe est :
qualis enim cumque est, non latet esse meam.
Ipse quoque, ut titulum chartae de fronte revellas,
quod sit opus videor dicere posse tuum.
Quamlibet in multis positus noscere libellis
perque observatas inveniere notas.
Prodent auctorem vires quas Hercule dignas
novimus atque illi quem canis ipse pares.
Et mea Musa potest proprio deprensa colore
insignis vitiis forsitan esse suis.
Tam mala Thersiten prohibebat forma latere
quam pulchra Nireus conspiciendus erat.
Nec te mirari, si sint vitiosa, decebit
carmina quae faciam paene poeta Getes.
A ! pudet et Getico scripsi sermone libellum
structaque sunt nostris barbara verba modis :
et placui - gratare mihi ! - coepique poetae
inter inhumanos nomen habere Getas.
Materiam quaeris ? Laudes : de Caesare dixi !
Adjuta est novitas numine nostra dei.
Nam patris Augusti docui mortale fuisse
corpus, in aetherias numen abisse domos,
esse parem virtute patri qui frena rogatus
saepe recusati ceperit imperii,
esse pudicarum te Vestam, Livia, matrum,
ambiguum nato dignior anne viro,
esse duos juvenes, firma adjumenta parentis,
qui dederint animi pignora certa sui.
Haec ubi non patria perlegi scripta Camena,
venit et ad digitos ultima charta meos,
et caput et plenas omnes movere pharetras,
et longum Getico murmur in ore fuit,

atque aliquis "Scribas haec cum de Caesare" dixit
"Caesaris imperio restituendus eras."
Ille quidem dixit, sed me jam, Care, nivali
sexta relegatum bruma sub axe videt.
Carmina nil prosunt, nocuerunt carmina quondam
primaque tam miserae causa fuere fugae.
At tu, per studii communia foedera sacri,
per non vile tibi nomen amicitiae,
- sic capto Latiis Germanicus hoste catenis
materiam vestris adferat ingeniis,
sic valeant pueri, votum commune deorum,
quos laus formandos est tibi magna datos ! -
quanta potes, praebe nostrae momenta saluti
quae nisi mutato nulla futura loco est.

Tuticano

P4_14 Haec tibi mittuntur, quem sum modo carmine questus
non aptum numeris nomen habere meis,
in quibus, excepto quod adhuc utcumque valemus,
nil te praeterea quod juvet invenies.
Ipsa quoque est invisa salus suntque ultima vota,
quolibet ex istis scilicet ire locis.
Nulla mihi cura est terra quo mittar ab ista,
hac quia, quam video, gratior omnis erit :
in medias Syrtes, mediam mea vela Charybdin
mittite, praesenti dum careamus humo.
Styx quoque, si quid ea est, bene commutabitur Histro,
si quid et inferius quam Styga mundus habet.
Gramina cultus ager, frigus minus odit hirundo,
proxima Marticolis quam loca Naso Getis.
Talia succensent propter mihi verba Tomitae
iraque carminibus publica mota meis.
Ergo ego cessabo numquam per carmina laedi
plectar et incauto semper ab ingenio ?
Ergo ego, ne scribam, digitos incidere cunctor
telaque adhuc demens quae nocuere sequor ?
Ad veteres scopulos iterum devertor et illas
in quibus offendit naufraga puppis aquas ?
Sed nihil admisi, nulla est mea culpa, Tomitae,
quos ego, cum loca sim vestra perosus, amo.
Quilibet excutiat nostri monimenta laboris :
littera de vobis est mea questa nihil !
Frigus et incursus omni de parte timendos
et quod pulsetur murus ab hoste queror.
In loca, non homines verissima crimina dixi :
culpatis vestrum vos quoque saepe solum.
Esset perpetuo sua quam vitabilis Ascra
ausa est agricolae Musa docere senis,
et fuerat genitus terra qui scripsit in illa,
intumuit nec vati tamen Ascra suo.
Quis patriam sollerte magis dilexit Ulixe ?
Hoc tamen asperitas indice docta loci est.
Non loca, sed mores scriptis vexavit amaris
Scepsius Ausonios actaque Roma rea est ;
falsa tamen passa est aequa convicia mente

obfuit auctori nec fera lingua suo.
At malus interpres populi mihi concitat iram
inque novum crimen carmina nostra vocat.
Tam felix utinam quam pectore candidus essem !
Extat adhuc nemo saucius ore meo.
Adde quod, Illyrica si jam pice nigrior essem,
non mordenda mihi turba fidelis erat.
Molliter a vobis mea sors excepta, Tomitae,
tam mites Graios indicat esse viros.
Gens mea Paeligni regioque domestica Sulmo
non potuit nostris lenior esse malis.
Quem vix incolumi cuiquam salvoque daretis,
is datus a vobis est mihi nuper honor :
solus adhuc ego sum vestris inmunis in oris
exceptis, si qui munera legis habent ;
tempora sacrata mea sunt velata corona,
publicus invito quam favor inposuit.
Quam grata est igitur Latonae Delia tellus,
erranti tutum quae dedit una locum,
tam mihi cara Tomis, patria quae sede fugatis
tempus ad hoc nobis hospita fida manet ;
di modo fecissent, placidae spem posset habere
pacis et a gelido longius axe foret.

Sex. Pompeio

P4_15

Si quis adhuc usquam nostri non inmemor extat
quidve relegatus Naso requirit agam,
Caesaribus vitam, Sexto debere salutem
me sciat. A superis hic mihi primus erit.
Tempora nam miserae complectar ut omnia vitae,
a meritis ejus pars mihi nulla vacat.
Quae numero tot sunt quot in horto fertilis arvi
punica sub lento cortice grana rubent,
Africa quot segetes, quot Tmolia terra racemos,
quot Sicyon bacas, quot parit Hybla favos.
Confiteor : testere licet. Signate, Quirites !
Nil opus est legum viribus, ipse loquor.
Inter opes et me, parvam rem, pone paternas,
pars ego sum census quantulacumque tui.
Quam tua Trinacria est regnataque terra Philippo,
quam domus Augusto continuata foro,
quam tua, rus oculis domini, Campania, gratum,
quaeque relicta tibi, Sexte, vel empta tenes,
tam tuus en ego sum, cujus te munere tristi
non potes in Ponto dicere habere nihil.
Atque utinam possis et detur amicius arvum
remque tuam ponas in meliore loco !
Quod quoniam in dis est, tempta lenire precando
numina perpetua quae pietate colis.
Erroris nam tu vix est discernere nostri
sis argumentum majus an auxilium.
Nec dubitans oro, sed flumine saepe secundo
augetur remis cursus euntis aquae.
Et pudet et metuo semperque eademque precari,

ne subeant animo taedia justa tuo.
Verum quid faciam ? Res inmoderata cupido est :
da veniam vitio, mitis amice, meo.
Scribere saepe aliud cupiens delabor eodem :
ipsa locum per se littera nostra rogat.
Seu tamen effectus habitura est gratia, seu me
dura jubet gelido Parca sub axe mori,
semper inoblita repetam tua munera mente
et mea me tellus audiet esse tuum.
Audiet et caelo posita est quaecumque sub ullo,
transit nostra feros si modo Musa Getas,
teque meae causam servatoremque salutis
meque tuum libra norit et aere minus.

Ad invidum

P4_16

Invide, quid laceras Nasonis carmina rapti ?
Non solet ingeniis summa nocere dies
famaque post cineres major venit et mihi nomen
tum quoque, cum vivis adnumerarer, erat,
cumque foret Marsus magnique Rabirius oris
Iliacusque Macer sidereusque Pedo
et qui Junonem laesisset in Hercule, Carus,
Junonis si jam non gener ille foret,
quique dedit Latio carmen regale, Severus
et cum subtili Priscus uterque Numa,
quique vel inparibus numeris, Montane, vel aequis
sufficis et gemino carmine nomen habes,
et qui Penelopae rescribere jussit Ulixem
errantem saevo per duo lustra mari,
quique suam Troezena inperfectumque dierum
deseruit celeri morte Sabinus opus,
ingeniique sui dictus cognomine Largus,
Gallica qui Phrygium duxit in arva senem,
quique canit domito Camerinus ab Hectore Trojam,
quique sua nomen Phyllide Tuscus habet,
velivolique maris vates, cui credere posses
carmina caeruleos composuisse deos,
quique acies Libycas Romanaque proelia dixit,
et scriptor Marius dexter in omne genus,
Trinacriusque suae Perseidos auctor et auctor
Tantalidae reducis Tyndaridosque Lupus,
et qui Maeoniam Phaeacida vertit, et, une
Pindaricae fidicen, tu quoque, Rufe, lyrae,
musaque Turrani tragicis innixa coturnis
et tua cum socco Musa, Melisse, levi ;
cum Varius Graccusque darent fera dicta tyrannis,
Callimachi Proculus molle teneret iter,
Tityron antiquas Passerque rediret ad herbas
aptaque venanti Grattius arma daret,
Naidas a satyris caneret Fontanus amatas,
clauderet inparibus verba Capella modis,
cumque forent alii, quorum mihi cuncta referre
nomina longa mora est, carmina vulgus habet,
essent et juvenes, quorum quod inedita cura est,
adpellandorum nil mihi juris adest.

Te tamen in turba non ausim, Cotta, silere,
Pieridum lumen praesidiumque fori,
maternos Cottas cui Messalasque paternos,
maxime, nobilitas ingeminata dedit.
Dicere si fas est, claro mea nomine Musa
atque inter tantos quae legeretur erat.
Ergo submotum patria proscindere, Livor,
desine neu cineres sparge, cruente, meos !
Omnia perdidimus, tantummodo vita relicta est,
praebeat ut sensum materiamque mali.
Quid juvat extinctos ferrum demittere in artus ?
Non habet in nobis jam nova plaga locum.